

על הצדיקים ועל החסידים

אהבת השי"ת
מידות טובות
פרשת השבוע
אלומות אור
מרבתינו צדיקי עולם

פרשת בהר-בחוקתי | תשפ"ו

הוא עמד כולו המום
ומלא התפעלות
ממראה עיניו

הגה"צ רבי גמליאל רבינוביץ שליט"א

מעשה מופלא עד מאוד, סיפר הגה"צ רבי שלום שבדרון זצ"ל, ממה שהיה הוא בעצמו עד בדבר. בהזדמנות אחת, כשהזדמן רבי שלום לעיר בני ברק, שם פעמי אל ביתו נאווה קודש של מרן החזון איש זצוק"ל - בהיכנסו נעמד להמתין אצל הפתח. והנה רואה הוא לתדהמתו איש אחד שאינו שפוי בדעתו, עומד ומשוחח בלהט עם החזון איש על ענייניו, ותוך כדי דיבורו מתלהב בתנועות שונות ומשונות, ומסתובב בהיפראקטיביות מצד לצד... ולא השגיח האיש במעשיו, ותוך כדי תנועות ידיו המשוונות והנמרצות, הפך את קנקן המים שעמד על גבי השולחן, וכל המים נשפכו לכל עבר, ואף על רבינו החזון איש בעצמו. כל השולחן נשטף במים רבים שזלגו מידית אל הרצפה הנקייה, בגדיו של החזון איש נרטבו לגמרי, אבל האיש לא שם לב כלל, מה עולל כאן אצל גדול הדור.

(המאמר המלא בעמוד 12)

והחפץ חיים הוציא את העט שלו,
ובכת"י קדשו כתב מכתב התחייבות:
אני החתום מטה, יצחק הלוי
בן אליהו דוד הלוי שולזינגר מתחייב

הגאון רבי מרדכי משה שולזינגר זצ"ל עמל התורה וגדולי ישראל

אמר לו החפץ חיים: 'דו בלייבסט דא...' - אתה נשאר כאן, בראדין. הוא שאל - 'למה?' השיב לו הח"ח: "בגלל שכאשר נוסעים לארץ ישראל, ומגיעים לנמל, ואז דבר ראשון, מהנמל - נוסעים לקיבוץ... ושמה, שוכחים מתורה, שוכחים מיהדות... כמו גוי גמור... [רח"ל] אין לך רשות לנסוע. אמר לו אבא: 'רבי, אין לי שום תכנית כזאת. התכנית שלי, שכשאני בא לארץ הקודש אני מיד הולך לשיבה, ללמוד. אמר לו הח"ח: "זה נדמה לך... רק כשמגיעים לשמה, מיד הולכים לקיבוץ, ולא ישאר שום דבר..."

ושוב אמר האבא: "רבי, אני נוסע ללמוד!! ואז הח"ח אמר: 'אם ככה, אז תחתום לי... והחפץ חיים הוציא את העט שלו, ובכת"י קדשו כתב במחברת שהיתה לו על השולחן מכתב התחייבות:

אני החתום מטה, יצחק הלוי בן אליהו דוד הלוי שולזינגר מסמיאטיץ, פלך גרודנא מדינת פולין, מתחייב שברגע שאגיע לנמל בארץ הקודש, משמה, ישר אסע לשיבה...

עמוד 2 <<<

אם בְּחֻקְתִּי תֵּלְכוּ (כה)
שְׁתַּחֲוּ עַמְלֵים בְּתוֹרָה (רש"י)

כשאבינו זצ"ל, אשר למד בשיבתו של הח"ח בראדין, עלה לארץ הקודש ביחד עם הוריו וכל משפחתו, לפני שעזב את הישיבה בראדין, הוא נכנס אל הס"ק - החפץ חיים ואמר לו: 'רבי, קבלתי הודעה מהאבא שרוצים כולם לנסוע לארץ הקודש, והם מבקשים שגם אני אצטרף'.

הח"ח היה אומר שיחה בישיבה שלו, בראדן, פעם או פעמיים בשבוע, והיה מעוררם בדברי מוסר לעבודת ה'. ושמעתי מאבי ז"ל, שלמד בראדן, שפעם אחת [ביום הקבוע שבו היה אומר הח"ח דרשת התעוררות], עלה הח"ח לבימה, ואמר:

'קִינְדֶּרְלֶאך, היום אני לא יכול להגיד דברי מוסר והתעוררות'. למה? בגלל שהגיעו לביתו ספרים, כך חדש של ה'משנה ברורה' שיצא באותו זמן לאור, והח"ח היה רגיל שלא למכור את ספריו בלי להגיהם מטעויות, מחששו לגזל, ולכן הוא ישב כל היום והגיה את הכרך החדש של ה'משנה ברורה'. כך הוא סיפר לתלמידים, והמשיך ואמר, 'וממילא לא למדתי היום...'

- קשה לספר את זה, וכי כאשר הח"ח הגיה את ה'משנה ברורה' לא היו מחשבותיו תפושות בתורה? הרי כסדר הוא היה דבוק בתורה, אבל, בכל זאת, אצלו זה לא נקרא שהוא למד, וזה מספיק סיבה לח"ח להגיד 'היום לא למדתי...'. ואם לא למדתי איך אני יכול לבוא ולהגיד לאחרים ללמוד, ולכן אין לי היום מה להגיד... והוא ירד מהבמה...

כך שמעתי מאבי ז"ל, שהיה נוכח במעמד זה, ושמע זאת מהחפץ חיים, והוסיף לספר, שאחרי הדרשה הזאת, התיישבו ללמוד, ברוב חשק, מתיקות ונעימות כמו שאף פעם לא למדו. מהדרשה הזו בעצמה היתה להם התעוררות עצומה...

- הח"ח אמר, שביום שלא לומדים ח"ו, ביום שהוא לא לומד, הוא לא יכול לומר...

בלמדי בישיבת סלבודקא, נכנסנו פעם אל מרן הגאון רבי יחזקאל אברמסקי זצ"ל, ומצאנו אותו בוכה, הוא פנה אלינו ושאל 'היודעים אתם מפני מה אני בוכה? נזכרתי בדברי הגאון מוילנא שאמר מה זה למדן? האם אדם היודע את הטכניקה של הלימוד נקרא כבר למדן? והשיב, כמו שגזלן נקרא אדם הגוזל מחברו, אבל אדם היודע לגזול אך אינו גוזל אינו נקרא גזלן, כך אדם היודע ללמוד ואינו לומד אינו למדן'. ולשאלתינו שעל זה 'אנחנו' צריכים לבכות ולא הוא, שהרי לא פסיק פומיה מגירסא. השיב, שעל זה ראוי לכל אחד לבכות...

ואמנם כתר תורה הרי מונח ועומד ומוכן לכל ישראל - כל מי שירצה יבוא ויטול (רמב"ם פ"ג מהל' ת"ת), אבל מי שרוצה לזכות לכתרה של תורה זקוק לכמה תנאים מוקדמים.

מספרים על הגאון רבי חיים שמואלביץ זצ"ל

כדי להגיע לגדלות אמיתית בתורה צריך לחיות כל הזמן לפי תכנית, ולא לזוז ממנה. מספרים על הגאון רבי חיים שמואלביץ זצ"ל ששקידתו היתה למעלה מכח האנושי ולא פסיק פומיה מגרסיה, אבל החכמה שלו היתה שהיתה לו שקידה עם שכל, שקידה מתוכננת. יש מתמידים החוששים מבטלה בתענית צבור, ולכן מתחכמים ולומדים כל ליל התענית, כדי להרויח זמן לימוד תמורת הפסד הבטלה ביום התענית. הגר"ח שמואלביץ בחכמת השקידה הרויח כפלים. מעשה בעודו בחור בישיבת מיר במוצאי ראש השנה (שלמחרת הוא תענית ציבור - 'צום גדליה') למד עד סמוך לעלות השחר ואז סעד לבו והלך לישון עד זמן התפילה בישיבה (והיות שגם ישן מספר שעות וגם אכל לפני עלות השחר) למד במשך כל היום מבלי להתבטל כלל.

הגאון ר' יצחק אלחנן בימי נעוריו היה חבר עם רבי ברוך מרדכי ליבשיץ שגם היה אחד מגדולי הדור המפורסמים. רבי ברוך מרדכי התווכח פעם עמו בערב יום כפור. מי יתחיל ללמוד ראשון במוצאי יום כפור. ר' ברוך מרדכי שביתו היה סמוך לביהמ"ד מיהר לביתו, הבדיל, טעם קצת, ומיהר לביהמ"ד, והיה בטוח שיגיע ראשון, כי ביתו של ר' יצחק אלחנן היה מרוחק בקצה העיר. ומה נדהם בראותו שר' יצחק אלחנן יושב ולומד במתיקות. התברר שר' יצחק אלחנן לקח עמו בערב יום כפור יין להבדלה ומאכל להשיב נפשו, ומיד אחר מעריב, בעוד המתפללים ממהרים לביתם, הבדיל, טעם וישב ללמוד. - זה נקרא התמדה עם שכל.

על האדם לא לבזבז זמן לריק, אך גם לא לבזבז כח. החפץ חיים אמר שהיצר הרע מסית את האדם ללמוד עד כלות הכוחות, ואח"כ הוא מפסיק ללמוד, כי נגמרו כוחותיו, על כן על האדם לשמור כוחותיו שיוכל להתמיד בלמוד התורה הק', משך כל ימי חייו.

לְעִילּוֹי נִשְׁמַת

הַרְה"ג

ר' אֶלְטֶער מֶרְדֵּכִי בֶּרֶג זצ"ל

ב"ר דן ז"ל

**מֵרָא דֵּאֲתֵרָא דְקֵהִילַת עֵטְרַת רֵא"ש
מוֹנְסִי נְיוֹ יוֹרֵק**

**נֶלֶב ע"ה"י סִיוֵן תשע"ו
ת.נ.צ.ב.ה.**

בהיותנו בישיבה, מצא אחד מבני החבורה בספר עתיק סגולה נפלאה

עוד יש לדעת, שאין כל קונצים ומעשי קסם ופטנטים כדי לגדול לתלמיד חכם. הפטנט היחידי הוא ללמוד בהתמדה ולחזור הרבה לאין שעור.

בהיותנו בישיבה, מצא אחד מבני החבורה בספר עתיק סגולה נפלאה לזכרון, לקחת חמש מינים הנקובים בשמותיהם בספר, לערבב היטב ולאכול מהם ג' פעמים ביום, ואז, כך כתוב שם, לא תשכח דבר מכל מה שלמדת.

לפני שעמדנו לנסות זאת, החלטנו לשאול אדם גדול אם נכון לעשות כן. (כל השואל בעצת זקנים אינו נכשל). נגשנו אל מרן בעל ה"קהלות יעקב" זצ"ל, וחברי הניח לפניו את הספר והראה את הכתוב בו.

מרן עיין בכתוב, ולבסוף נענה ואמר: "קודם כל צריך לדעת איזו ברכה מברכים על מרקחת כזו, שהרי יש בזה 'פרי העץ' 'פרי האדמה' ו'שהכל', וצריך לדעת מה עיקר ומה טפל.

אח"כ עיין שוב, ואמר: 'מאכלות אסורות אין כאן, זה הכל דברים המותרים באכילה, אך צריך להפריש תרומות ומעשרות', ואחר שתיקה קצרה המשיך, "להזיק זה לא יכול, אין כאן דברים מזיקים, זה יהיה מאכל טעים ואולי אף מעדן את השכל", אבל שיהיה ברור לכם מהמאכל הזה לדעת ללמוד לא תדעו. יש לחזור ולחזור, אף אחד לא גדול מסגולות אלא אך ורק מלחזור ולחזור לאין שעור.

נהיה רעש... זה שאל את זה, וזה שאל את זה...

ונזכיר עוד עובדא מהחפץ חיים. בשנת תר"ץ. שלש שנים לפני פטירתו קרא הח"ח את כל הגדולים לאסיפה. כיון שהיתה גזירה של המלוכה בפולניא שילמדו לימודי חול בחדרים. למטרה זו כינס הח"ח את כל ראשי הישיבות, את כל הרבנים ואת כל האדמו"רים שהיו בתקופה ההיא. כדי לטכס עצה נגד גזירה זו.

תתארו לעצמכם איך היתה נראית האסיפה בראשות הח"ח. פעם קראתי תיאור של אחד שהיה שם. האולם היה מלא והח"ח מגיע... מתיישב... וכל אחד מהגדולים אומר חוות דעתו והח"ח יושב ושותק. אחרי שכולם גמרו. פתח הח"ח בדבריו. ואמר בנוגע למה שהבעלזער רבי אמר יש לו להעיר כך וכך. לגבי מה שהרב מטורנופול אמר יש לו להגיד כך וכך, בנוגע לדברי ראש ישיבה פלוני יש לו כך וכך לומר... ככה אמר כסדר.

בין הגדולים ישבו שם גם ר' אלחנן וסרמן, ור' מאיר שפירא מלובלין אשר היה אברך צעיר בן מ"ד. וכאשר ראה זאת ר' מאיר שפירא, אשר היה 'אגיוואלדיגער בעל מרגיש' אמר לר' אלחנן היושב לידו, 'וואס?! ער הערט דאך נישט, דער אלטער?' - הרי הזקן לא שומע. כבר שנים שהוא לא שומע.

וא"כ איך הוא אומר מה שהבעלזער אומר, מה שהטורנופלער ר' אברהם אומר, ומה שהאלכסנדער רבי אומר. הוא הרי לא שומע? ואז הוא תפס את העניין, רבי מאיר שפירא, שהח"ח לא צריך לשמוע כמו שכתוב בחובות

הלבבות שיש סוג של אנשים אשר 'ישמעו בלי אזניים, ויראו בלי עיניים'.

הוא מאד התרגש מזה, כאשר ראה מחזה אלוקים קדוש זה, ואמר בשקט לר' אלחנן את התפעלותו מהדבר, ואז אמר לו ר' אלחנן, עם הרוהיגייט שלו, "מיר וייסען דאס שוין יארן לאנג" - אנחנו יודעים את זה כבר הרבה שנים שאפילו שאיננו שומע. בכל זאת הוא אומר מה שכל אחד אומר, זה רוח הקודש... ואנחנו יודעים את זה כבר הרבה שנים.

(לקט מתוך הספר חשקת התורה)

לשיעור שלכם מקשיבים

20.000 איש !!

כמה אתם הייתם מוכנים להשקיע
לתת שיעור או שיחת חיזוק
ל 20.000 איש ??
כנראה הרבה..

לזכות ולהיות שותף בזיכוי הרבים אדיר..

בואו והשתתפו עמנו בהוצאות הדפסת
גליונות 'על הצדיקים' ותזכו מדי שבוע
להיות שותפים בחיזוק כ 20.000 קוראים

התקשרו

055 - 400 - 77 - 20

או כתבו לנו למייל

A950850750@GMAIL.COM

'בדידי הוה עובדא, ואזכיר את שם בעל העובדא כדי שיהיה לו לזכות היה יהודי חשוב בניו יורק, וקראו לו רבי משה פלדמן ז"ל. אני מקבל טלפון ממנו עם ענין כזה...'

הגאון רבי אברהם גניחובסקי זצ"ל על ההנהגות של בין אדם לחבירו

וכי ימוך אחיד וקפח ידו עמך וחתוקת בו (כה"ה)

עברו כמה שנים והרב כבר היה בגן עדן, והנה אותו ת"ח מוצא את אחד מבעלי הדינים שהתדיינו אצלו כשמילא את מקום רב העיר והוא מברר אצלו האם הוא זוכר את הדין תורה והאם הם צייתו לפסק הדין. הבע"ד מסתכל עליו ואומר לו אני אגיד לך את האמת מה היה אז, אני וחברי לא הבנו כלום מה קורה, הרב קורא לנו אליו הביתה ומלמד אותנו איך לנהל דין תורה, אתה תטען כך וכך ואתה תטען כך וכך, אתה תשיב כך ואתה תגיב על זה כך, הכין אותנו ל'הצגה' של דין תורה, בדק אותנו אם אנו זוכרים טוב, ואסר עלינו לספר את הסיפור הזה, כך שאין לנו מה לציית לפסק שלך כי לא היו דברים מעולם. כעת שהגדול כבר אינו בעולם אנו יכולים לספר לך זאת, כי מסתמא התכוון לאסור עלינו כשהוא עוד חי.

עכשיו תפס את עצמו אותו ת"ח וקלט איך שהכל היה משחק אחד גדול בשביל סיבה אחת, כי אותו 'גדול' רצה שלא יהיה לו טענות על הפסק שלו, שלא יהיה תרעומת עליו. הוא היה יכול להגיד מה אפשר לעשות, אני פסקתי את האמת וזהו, אבל הוא כן חיפש והתאמץ כדי שיהיה שלום, פחד פחדים.

וקראו לו רבי משה פלדמן ז"ל

בדידי הוה עובדא, ואזכיר את שם בעל העובדא כדי שיהיה לו לזכות. היה יהודי חשוב בניו יורק, וקראו לו רבי משה פלדמן ז"ל [בין הנוכחים כאן יושב חתנו]. אני מקבל טלפון ממנו עם ענין כזה: בהיות ובעיר פלונית ישנו תלמיד חכם שהמצב שלו מאד קשה, מצב בעיתי, והוא לא מוכן לקחת כסף, ע"כ הוא רוצה לשלוח עשר אלף דולר באופן הזה, שאני אלך לאותו ת"ח ואספר לו שיש יהודי אחד [בלי להזכיר את שמו] ששמע שיש ת"ח מסוים שהמצב שלו קשה [לא ח"ו הוא עצמו], והוא רוצה לעזור לו כל חודש בחמישים דולר, אך אין לו סבלנות להתעסק כל חודש עם חמישים דולר, לכן הוא שולח עשר אלף דולר ומבקש ממנו שיעשה טובה ויסכים להיות גבאי צדקה שמעביר כל חודש חמישים דולר.

טובות לאחרים הוא ודאי יהיה מוכן לעשות.

נספר מעשה נפלא ואמיתי שהיה אצל גדול אחד, והוא היה מהכי גדולים.. גדול הדור ההוא היה רב בעירו וישב על מדין ב'דיני תורה'. בבית דין מגיעים שני צדדים לדין תורה, כמובן שני זכאים לא יכולים להיות, האחד יוצא זכאי והשני יוצא חייב.

היה פעם שהתקיים אצלו בבי"ד דין תורה בין תלמיד חכם ליהודי פשוט, אותו גאון עולם פסק לטובת האיש הפשוט. אותו תלמיד חכם לא היה מרוצה, הוא היה בטוח שהוא צודק, אך מה היה יכול לעשות, הפסק יצא כנגדו! פסק זה פסק, וכמובן שהוא היה ציית לדינא. הרב רואה על עיניו של אותו ת"ח שהוא לא מרוצה, אך מה הוא יכול לעשות, וכי הוא יגיד לו שהוא צודק?

כעבור שנה או שנתיים אחרי מעשה זה, אירע ואותו גדול נסע מעירו, והנה הוא פוגש את את הת"ח הנ"ל [שהפסיד בדין] ומבקש ממנו: תעשה לי טובה, באופן פתאומי קבלתי ידיעה שאני צריך לעזוב את העיר, והיום יתקיים בבי"ד דין תורה, היה אתה דיין במקומי. כיבוד יפה! התלמיד חכם הלזה נעשה דיין באותו דין תורה. אחר יום או יומיים פוגש אותו גדול את הת"ח ומברר אצלו איך היה הדין תורה, הת"ח סיפר לו את כל מהלך הדיונים, שהלה טען כך וכך ושכנגדו טען כך וכך, ומספר לו מה פסק להם, והגדול מאשר לו שזה פסק טוב ונכון, ואז פונה אליו הגדול: האם אתה זוכר שלפני שנתיים היה לך דין תורה בבי"ד, כמדומה שאם יקחו את הנקודה הפנימית של הדין תורה שהתקיים אז, והנקודה הפנימית של הדין תורה הנוכחי, נראה שזו אותה נקודה פנימית, מענין מאד.. אותו ת"ח היה איש אמת, הבין את הענין, ואמר שאכן לפי הפסק שלו כעת הוא רואה שאז הוא לא היה צודק.

כמובן, כשאדם פוסק על השני הוא רואה את הדברים אחרת ממה שפוסק על עצמו, כשהוא עצמו בתוך הדבר. זה מאד מענין, פלאי פלאים. בזה הסתיים הסיפור, אותו ת"ח נוכח לראות שהפסק הישן היה נכון, וגם הוא עצמו פסק, כך, שבנקודה הפנימית זה היה אותו פסק.

קרדיט: צילום מתוך הספר 'למדנו רבינו'

אלא שאח"כ יסבירו לו שלא כדאי שהכסף יישאר במגירה כי כך אם יגנבו או יאבדו הוא יהיה שומר חנם, לכן עדיף שישתמש בינתיים בכסף ויהיה 'לוה', וממילא יתחייב באונסין, והפרעון יהיה אח"כ כל חודש חמישים דולר [דהיינו, להעבירו לת"ח האחר]. כל אחד מבין שהלוואה של עשר אלף דולר בפרעון של חמישים דולר לחודש, זה מתפרס לשבע עשרה שנה... זה לא הלוואה אלא זה כמעט כמו מתנה גמורה.

כך בהמצאה גאונית מצא רבי משה פלדמן דרך לעזור לאותו ת"ח שסירב לקבל הכסף, ואף עזר לת"ח נוסף שקיבל כל חודש סיוע כלשהו ב'פרעון' של אותו ת"ח. היכן יש לנו מקור להנהגה זו? מרבי יוחנן שעשה כן, והיכן יש מקור מפסוק להנהגה זו? רבי יוחנן הביא את הפסוק (תהלים מ"א) "אשרי משכיל אל דל", כשאתה מיטיב אל הדל תעשה את זה עם שכל.

נוסיף בענין זה עוד סיפור נפלא:

ברחוב רבי עקיבא - רחובה הראשי של בני ברק - עומד נער צעיר, והנה הוא צועד אל תוך הכביש. בכביש נוסעים אוטובוסים, מכוניות, אופנועים, אבל כל זה לא איכפת לו, הוא הבעל הבית וכולם צריכים לעמוד מסביבו בכבוד גדול, וכך הוא פוסע לכביש כשהוא חושב שכולם עומדים מסביבו כמו גלמים... מצב של סכנת נפשות... לידו עומד הצדיק הגדול רבי יוסף ליס זצ"ל, רבי יוסף שרואה את הנער רץ לכביש, פנה אליו: נער, נער, תעשה לי טובה, תעביר אותי את הכביש... כך יהודי מבוגר מבקש 'טובה' מבחור צעיר, שיואל בטובו להעביר אותו את הכביש. הוא מוכן לעשות טובות לאנשים, בוודאי. וכך כשאחד מחזיק את היד של השני הם עוברים את הכביש. - לא משנה מי העביר את מי, הנער העביר את רבי יוסף או רבי יוסף את הנער, בכל אופן הילד עבר בבטחה באופן שהגאון יכול להשגיח עליו... נפלא!

כך הצילו רבי יוסף בדרך נפלאה ומחוכמת. אם הוא היה צועק לעברו: נער, כך לא עוברים את הכביש, זה סכנת נפשות, הנער היה ממשיך לרוץ ועונה לו: אל תלמד אותי מה לעשות! כך ה'מנהג' לענות... לכן הוא ביקש ממנו לעשות לו טובה להעביר אותו את הכביש, והעיקר שהצילו מסכנה.

בסיפור זה אנו רואים יסוד גדול: כל אחד צריך לראות את השני לא כפי שהוא רואה את השני אלא כפי שהשני רואה את עצמו!

כשנער צעיר חוצה את הכביש בצורה בלתי אחראית, בעיני המבוגר יש כאן נער המסכן את חייו, והתגובה הטבעית היא

לצעוק עליו: מה אתה טיפש? אתה לא יודע שאתה מסכן את עצמך? כפי שהדבר אכן נראה בעיני המבוגר.

בעיני הנער זה מצטייר כך: הוא סך הכל רוצה לעבור את הכביש, ובן אדם גדול הנדמה לו כ'עוג מלך הבשן' צועק עליו ומתקיף אותו בקול רם באמצע הרחוב לעיני כל העוברים ושבים, כך זה נראה בעיניו. וממילא, הצעקות של המבוגר גם לא יועילו. תיכף כשהמבוגר יסתלק משם, שוב ירוץ הנער לתוך הכביש במקום הסכנה, חס וחלילה.

על כן הדרך הנכונה היא להבין את הנער הצעיר ואיך הדברים נראים בעיניו, ולהסביר לו בצורה שהוא יוכל להבין ולקבל זאת, כגון לומר לו: תראה אתה כבר גדול ומספיק חכם להבין שכבר קרו הרבה אסונות ע"י ריצה בלתי אחראית לכביש וכיו"ב, כך הוא יקבל את הדברים וינצל מהסכנה.

כלל זה אינו רק בין מבוגר לצעיר אלא גם בסתמא דמילתא בהנהגה בין הבריות, שהאדם צריך לראות את חברו כפי שחברו רואה את עצמו, כך צריך להתנהג עמו, ורק כך ניתן להשפיע עליו.

הנהגה זו נכללת בציווי התורה "ואהבת לרעך כמוך" - גם אתה לא היית רוצה שמישהו שהוא חכם פי שלש ממך יזלזל בך [אף שהינך בטוח שאתה הכי חכם שקיים בעולם מאז, מ"מ הרי יתכן שבעתיד עוד יהיה מישהו שיהיה יותר חכם ממך...], לכן היחס לשני צריך להיות כפי דעתו שלו וכפי איך שהדברים נראים בעיניו.

'הוא עשה סיום על מסכת עבודה זרה, והוא ביקש שיזמינו את כל השכנים בבנין שהוא גר. שאלו אותו א' מבני משפחתו מה קרה פתאום, למה להזמין שכנים, אף פעם לא עשית כזה דבר'...

הגה"צ רבי חזקיהו מיישקובסקי שליט"א על הימים המסוגלים להצלחה בתורה

אם פתקתי תלמידי (בה)
שתהיו עמלים בתורה (רש"י)

תורה מהודר ויקר ולתרום את זה לבית כנסת. אמר לו רבו הנתיבות שלום - לא. אל תעשה את זה. כעבור חצי שנה הוא חזר שוב אל רבו הנתיבות שלום, אני מרגיש שאני חייב לעשות משהו... אני רוצה לכתוב ס"ת... אמר לו הרבי לא. אז הוא אזר אומץ ושאל שהרבי יסביר לי למה...

והגרנ"ג אמר שהוא רוצה להקדים הקדמה... רבי איסר זלמן מלצר זצ"ל אמר פעם כשיש לבן אדם קושיה טובה, עצומה, שלא יסתפק באיזה תירוץ דחוק כל שהוא. למה, כי קושיה טובה - כואבת. וכשחושבים וחושבים וחושבים הרבה - בסוף מגיעים לתירוץ טוב. אם יש לך תירוץ דחוק, אז אתה כבר לא כאוב וממילא אתה לא חושב, ואתה לא מגיע לתירוץ הטוב.

אמר לו הרבי מסלונים, אתה, יש לך קושיה, קושיה טובה... הוא לא הבין, איזה קושיה יש לי?... אמר לו הרבי אתה שואל "מה אשיב לה" - כל תגמולוהי עליי?... אגוטע קשיא... ומה אתה רוצה, שיהיה לך תירוץ, לכתוב ספר תורה. ואז מה, אתה כבר יכול ללכת לישון... כבר לא כואבת לי הקושיא. אבל זה תירוץ דחוק...

אילו פינו מלא שירה כים, ולשונו רינה כהמון גליו, ושפתותינו שבח כמרחבי רקיע, ועינינו מאירות כשמש וכירח, וידינו פרושות כנשרי שמים, וכו' אין אנחנו מספיקין להודות לך ה' אלוהינו... על אחת... - זה לא תשובה טובה על זה. הקושיה שלך "מה אשיב לה" - צריכה להישאר עד סוף החיים!!! וכל ההנהגה צריכה להיות בהתאם - אנא עבדא דקוב"ה.

כשאנחנו קיבלנו את שתי המתנות האלה, גם הגאולה הרוחנית וגם הגאולה הגשמית, גם אפשרות להידבק בקב"ה... מה יכול להיות יותר מזה... גם דברים שאסור לנו לשכוח זה צריך ללוות אותנו כל הזמן. ועל שני הדברים הללו יש לנו מצוות עשה של "זכור". זכור את היום אשר יצאתם ממצרים, "רק השמר לך ושמר נפשך מאד פן תשכח את הדברים אשר ראו עיניך... יום אשר עמדת לפני ה' אלוהיך בחורב". הרמב"ן אומר שזו מצות עשה. ועל זה אנחנו מודים לקב"ה כל עוד נשמה בקרבינו.

צריכים לדעת שהימים של חודש אייר זה ימי הספירה. תמיד אנו מזכירים את מה שכותב בספר 'צבי לצדיק' בשם הרש"ש הקדוש ב'נהר שלום' שכפי איך שנראים ימי הספירה, ככה תיראה השנה הרוחנית של האדם כל השנה כולה. אדם שרוצה להצליח כל השנה, יש לו כעת הזדמנות לעבוד בימי הספירה ז' שבועות ואח"כ הוא זוכה שהקב"ה עוזר לו במשך השנה כולה. אז זה ימים מסוגלים להצלחה בתורה ולעבודת ה', ולא לנצל ימים כאלו זה אבדון.

אנחנו יודעים בשם מרן הרב שך זצ"ל שהוא יסוד בשם רבי איסר זלמן מלצר זצ"ל, ששבועות זה יום דין של תורה. וממילא כמו שלפני יום הדין יש את חודש אלול, כך יש אלול לפני יום הדין של תורה ואלו ימי הספירה.

בואו נראה קצת עם מה אנחנו צועדים מפסח למתן תורה. כתוב בספר החינוך (מצוה ש"ו) כשעם ישראל יצאו ממצרים כל המטרה שלהם היתה בשביל לקבל את התורה, "ובעבורה נגאלו ועלו לכל הגדולה שעלו אליה, מפני כן נצטוו למנות ממחרת יו"ט של פסח עד יום נתינת התורה, להראות בנפשינו החפץ הגדול אל היום הנכבד הנכסף ללבנו, כעבד ישאף צל, וימנה תמיד מתי יבא העת הנכסף אליו שיצא לחירות, כי המנין מראה לאדם כי כל ישעו וכל חפצו להגיע אל הזמן ההוא.

על בן משפחה שהיה חסיד סלונים

שמעתי מהגר"ר נחום נבנצאל שליט"א ששמע מהרב קליין שליט"א (גיסו של הגרש"ז אולמן זצ"ל) על בן משפחה שהיה חסיד סלונים דבוק ברבו ה'נתיבות שלום', והיו לו הרבה בנות. ומי שידוע, כשיש הרבה בנות, בשידוכים זה הרבה כאב ראש... אבל הוא חיתן את כולם בלעה"ר עם שידוכים טובים שעלו והצליחו. הוא מאד התרגש ושמח, הוא בא לרבי'ה, אני מרגיש חיוב של הכרת הטוב לקב"ה... אני רוצה לעשות משהו... הוא העלה רעיון לכתוב ספר

אנחנו עברנו תקופה של מלחמה, הנסים שהיו, אין לתאר! זרקו אלפי טילים (!!!) וכמעט ולא פגע בשום דבר יחסית למה שהיה יכול להיות... זה נשמע הזוי! אך זה נסים של ה' יתברך. ראש השב"כ אמר לרה"ר שלא מבין איך לא עושים עצרות הודאה להשי"ת על גודל הניסים שהיו, וסיפר קצת מעוצם הנס, והוסיף שכשיצאו למלחמה העריכו שיפול כל מטוס שביעי או לכה"פ שמיני וכך היה צריך להיות על פי דרך הטבע, ולא נפל אחד...

הגאון רבי אליהו בן שלמה שליט"א (אבא של ר"י תורת חסד באלעד, וחתנו ר"י רוממות התורה) עשה סיום על מסכת עבודה זרה, והוא ביקש שיזמינו את כל השכנים בבנין שהוא גר. שאלו אותו א' מבני משפחתו מה קרה פתאום, למה להזמין שכנים, אף פעם לא עשית כזה דבר...

אז הוא אמר, הוא גר בקומה גבוהה ויש מקלט למטה, ויש שם מעלית. בכל אזעקה הוא יורד למטה, ובשביל לנצל את הזמן הוא החליט ללמוד מסכת עבודה זרה. ואת המסכת הזו - הוא מספר - גמרתי רק מהשהות במקלט והדרך אליו, כשהיינו כל השכנים יחד, וזה מטבע של הודאה להשי"ת. כשא' מהת"ח סיפר את זה בביה"ז בביכ"נ כולם התפעלו חוץ מת"ח א' מופלג שהראה לפליאת כולם פנים כואבות, וכשנשאל על זה השיב: על הסיפור אני מתפעל כמו כולם... כואב לי על הע"ז שלי... שהזמן סתם התבזבז.

הקב"ה נותן כאלו מתנות אפשר כל כך הרבה לזכות... הזמן הזה הוא זמן של ספירת העומר זה זמן שאפשר לקנות בו רכוש רוחני עד אין סוף

זה התפקיד שלי ובשביל זה נשארתי בחיים

אני רוצה להגיד לכם הרב מפוניבז' הרב כהנמן זצ"ל שאלו אותו איך הוא מסוגל להתעלם מכל מה שהוא עבר...? היתה לו ישיבה ומוסדות בפוניבז' של אלף תלמידים, כל המשפחה, בנו יענקל'ה העילוי... אמר הרב, אחרי שנפטרו נדב ואביהוא כתוב: "וידבר משה אל אהרן ואל אלעזר ואל איתמר בניו הנותרים". מהו הנותרים?... אמר הרב מפוניבז' הם הרגישו כל הזמן, הרי בעצם הגזירה הזו היתה יכולה להיות גם עלינו, למה אותנו השאירו בחיים? כי לנו יש תפקיד, אז כל החיים הם חיו עם הרגשה של "בנים הנותרים". אותו

דבר אמר הרב מפוניבז' בשואה נפטרו צדיקים יותר גדולים ממני, ות"ח יותר גדולים, אז למה השאירו אותי? כי בשמים יודעים שאני יכול לעשות ישיבה. זה התפקיד שלי ובשביל זה נשארתי בחיים. אין לי רשות לעשות שום דבר אחר. אנחנו היום בהרגשה שלנו אחרי כל האסונות היא "בניו הנותרים". השאירו אותנו בחיים כי יש לנו תפקיד. והתפקיד שלנו זה להיות שקועים בלימוד ולהתנתק מכל הבלי העוה"ז, כיום כפי שאנחנו יודעים זה תולה ארץ על בלימה. אם תפרוץ מלחמה זה כחוט השערה, המלחמות הם ביד ה'. ומלחמות אני עשיתי, וזה תלוי איך שאנחנו נלמד, הכל בסכנה, כל רגע יכולה לפרוץ מלחמה ושוב פעם להתחיל את הכל.

אנחנו "בניו הנותרים", הקב"ה השאיר אותנו ויש לנו תפקיד, התפקיד שלנו הוא כי אם בתורת ה' חפצו. אין לי בראש שום דבר אחר, לא נייעס לא פלאפונים ולא דברים אחרים. מרן רה"י רבי דוב לנדו שליט"א מטריח את קרוב למאה שנות חייו ונוסע ממקום למקום להגיד לרבים תעזבו את הכל ואז תראו שהכל יסתדר, גם הצבא, גם הכל. היד ה' תקצר? איך הוא מסדר זה לא משנה.

אנחנו היום בתפקיד, של עמל התורה. לעזוב את כל המפריעים, וכן להתחזק בבין אדם לחברו - זה הימים הללו בהם תלמידי רבי עקיבא נפטרו, צריכים להגביר בנו אהבת תורה ובין אדם לחברו, ואז נלך בדרך הסלולה לקבל עלינו עול תורה, ונזכה לקבלת התורה באמת וזה יביא אותנו בקרוב לגאולה השלימה יחד עם כל בית ישראל במהרה בימינו אמן.

(קטעים מלוקטים מתוך ארחות חיים אח"ק תשפ"ו)

כל שבוע הגליון אצלכם במייל

כתבו לנו ונשמח לצרף אתכם לרשימת המנויים

A950850750@GMAIL.COM

פעם, לפני כחמישים שנה, ליוזיתי את חכם רפול והלכנו יחד לבית כנסת מוסאיוף. תוך כדי הליכתנו הצביע חכם רפול על הבניין ברחוב עזרא, שכיום נמצאת בו הישיבה. באותה עת הבניין לא היה של הישיבה, גרו שם מספר משפחות.

הגאון רבי ראובן אלבו שליט"א על הבטחון בהקב"ה ואין עוד מלבדו

וכי תאמרו מה נאכל בשנה השביעית (כה)

"מה נאכל", לא בשש שנים שבהן הוא עובד את האדמה, ולא בשנה השביעית שבה הוא מפקיר אותה כמצוות ה'.

מה שנגזר על האדם יגיע אליו בעתו ובזמנו, ללא שום תלות בבני אדם או בגורמים אחרים. גם אם נראה שפרנסתו עוברת דרך אחרים, לא הם הנותנים, אלא שליחים הם לזמן לו את המזונות שנקצבו לו משמים.

לכן, גם כאשר אדם נקלע למצב שבו נראה כאילו נסתתמו צינורות הפרנסה שהורגל אליהם או שקיווה אליהם, עליו לזכור כי פרנסתו כלל אינה תלויה באדם מסוים או בתנאים אלו או אחרים. עליו להאמין בכל לבו כי הקדוש ברוך הוא, שהוא זן ומפרנס לכל, ימציא לו את מזונותיו בדרך אחרת, שהוא כלל לא חשב עליה.

הלך הכסף! נשארתי בלי שקל!

למה הדבר דומה, לאדם שניגש לכספומט כדי למשוך מזומנים. הוא מעביר כרטיס, מקיש קוד, אך מקבל הודעת שגיאה. המכשיר מקולקל. "אוי ואבוי", פורץ אותו אדם בזעקות שבר. "הלך הכסף! נשארתי בלי שקל! כל כספי מופקד בבנק, ואיני יכול למשוך אותו!"...

יוצא אליו הפקיד ואומר לו: "סלח לי אדוני, הכסף שלך, עד האגורה האחרונה, שמור במקום בטוח. הכספומט - המכונה שבחוץ, היא המקולקלת. יכול אתה לגשת לכל כספומט אחר, או להיכנס אלינו לסניף, ולמשוך מזומנים ככל שמאפשר לך מצב חשבונך".

מזונותיו של האדם מונחים ושמורים אצל הקדוש ברוך הוא. פיטרו אותך? הייתה פריצה? העסקים בשפל? זה רק הכספומט שהתקלקל! גש אל ה'בנק', פנה לקדוש ברוך הוא מתוך ביטחון איתן בו, ותזכה בכל מה שנגזר עליך, עד השקל האחרון.

בישיבות נובהרדוק היו מתחזקים ביותר במידת הביטחון. שלושה תלמידים החליטו ללכת לעומק היער בלי אוכל ובלי שתייה, ולבטוח בה' שישלח להם די צורכם.

ישבו הבחורים ולמדו בהתמדה שעתיים ושלוש, וגם ארבע שעות. הזמן חלף ושעת הצהריים כבר עברה, אך עדיין אין

מספרים על גביר אחד, שהיתה לו בת יחידה, כלילת המעלות. חיפש עבורה הגביר חתן ראוי, ותיכנן לאפשר לו לשקוד על תורתו לאורך שנים, בעוד הוא זן ומפרנס את הזוג ואת הילדים שיוולדו להם בעזרת ה'.

נכנס הגביר אל אחד מראשי הישיבות וביקש להציע לו שידוך. ראש הישיבה האזין לכל ציפיותיו של הגביר - שהבחור יהיה חריף ובקי, עילוי ומתמיד, אציל נפש, טהור לב וזך מידות, ואז נקב בשמו של אחד מתלמידיו המובחרים, שהתאים לתיאור המרשים והרעיון על ראשו שבחים לרוב. מחדרו של ראש הישיבה פנה הגביר לבית המדרש, שם ניגש אל הבחור וגלגל עמו שיחה קצרה. עד מהרה הבין שאכן, ראש הישיבה לא הגזים בשבחיו של הבחור, והחליט להציע לו לשאת את בתו לאשה. לשמע ההצעה, אמר הבחור בלבו: "אמנם עשיר גדול הוא, אך כיצד יכול אני לתת את הסכמתי בעיניים עצומות?" לפיכך שאל בנימוס: "איזה סכום חשב כבודו להעניק לבתו כנדוניה?". אך הגביר כלל לא טרח לענות את השאלה. "ההצעה מבוטלת", הודיע לבחור ההמום, ואף חזר לראש הישיבה כדי לעדכן אותו שההצעה כבר אינה רלוונטית.

"אבל מדוע?" תמה ראש הישיבה. "הבחור הזה הוא בדיוק מה שחיפשת!".

"ימחול לי הרב", ענה הגביר. "הבחור הזה הוא כנראה בעל כישרון, אך חכמת חיים אין בו. הרי יודע הוא שחנני ה' ואני אדם עשיר. יודע הוא גם שבתי - אחת ויחידה היא לי, ויודע הוא גם שאיני נחשב לאיש קמצן או רע לב. להיפך, משתדל אני לנהוג בנדיבות כלפי כל אדם. ואם כך, מה לו לשאול על הנדוניה? הרי פשוט שאתן לבתי - ולחתונה - את כל אשר לי!".

אדם המקיים את מצוות ה' ושואל "מה נאכל?" דומה הוא לאותו בחור כסיל. הקדוש ברוך הוא זן ומפרנס לכול, ואין הוא זקוק לאדמתנו כדי להעניק לנו אוכל. המאמין באמונה שלמה שהקדוש ברוך הוא הוא כל יכול, שאנו בניו אהוביו ושהוא דואג לנו ומשביע לכל חי רצון - לא עולה על דעתו לשאול

מוטות אור החיים

להם מזון ושתייה. הצמא התחיל להציק להם יותר ויותר. לעת ערב החליט אחד הבחורים ללכת לנוח זמן קצר, כדי שיוכל לקום בכוחות מחודשים. שני הבחורים האחרים התייאשו מלצפות, עזבו את היער והלכו לקנות אוכל ושתייה. אמרו השניים זה לזה: "מסכן, הוא נשאר שם, בטוח שה' ישלח לו. האם נשאיר אותו בלי אוכל?" שבו אל היער והביאו איתם כל טוב, והבחור לא ידע בלכתם ובשובם.

התעורר הבחור, ראה לפניו מאכלים טובים ושתייה בשפע, והתחיל לתת תודה לקדוש ברוך הוא, ששלח לו את כל זה. אמר, "הנה, מתקיים בי 'הבוטח בה' חסד יסובבנו! שלח לי הקדוש ברוך הוא כל צרכי ברוח גדול!"

שני חבריו התחילו לצחוק. תמה אותו בחור, "על מה הצחוק הזה?". אמרו לו, "לא הביטחון הביא לך את כל זה, אלא אנחנו. היינו כבר רעבים וצמאים מאוד. הלכנו לעיר וקנינו את כל המאכלים והשתייה". "נו, והיכן כאן הסיבה לצחוק?".

הם חשבו שהוא לא הבין, ושוב אמרו: "אתה חושב שה' שלח לך את המאכלים והשתייה עד לכאן, לעומק היער? אתה חושב שהביטחון שלך הוא שגרם? אנחנו קנינו והבאנו". אמר להם: "שוטים שבעולם. וכי ה' לא שלח לי? הנה, שלח לי בדרך הטובה בעיניו, שעשה אתכם שליחים להביא לי... וכי אכפת לי באיזה אופן שלח? אני ממשיך לבטוח בה', והבוטח בה' חסד יסובבנו".

הסבא של אשתך, חכם יום טוב ידיד הלוי

הגאון החסיד רבי יום טוב ידיד הלוי זצ"ל, חי בעניות ובחוסר כול. למרות זאת, תמיד היה חושב מה אפשר לעשות כדי שלאחרים יהיה טוב. זו הייתה שמחתו, לשמח את הזולת. תמיד היה בוטח בה'. על כל מה שהיה לו היה אומר: 'איזה עשיר אני! תודה לה'!

הגאון הצדיק רבי אברהם רפול זצ"ל, מחכמי ישיבת "פורת יוסף", זקן ושבע ימים היה, וזכה לראות ולשמוע כמה פעמים את רבי יום טוב ידיד הלוי.

פעם, לפני כחמישים שנה, ליוויתי את חכם רפול והלכנו יחד לבית כנסת מוסאיוף. בדרך אמר לי חכם רפול: "הסבא של אשתך, חכם יום טוב ידיד הלוי, אני זוכר אותו, איזה ביטחון היה לו. היה חי בעוני ובחוסר כל, והיה שמח בחלקו שמחה שאין כדוגמתה. הוא גר בחדר אחד ברחוב רבינו גרשום, בחצר יוחאי".

תוך כדי הליכתנו הצביע חכם רפול על הבניין ברחוב עזרא, שכיום נמצאת בו ברוך ה' הישיבה. באותה עת הבניין לא היה של הישיבה, גרו שם מספר משפחות.

אמר לי הרב: "פעם הלכתי בדרך הזאת עם חכם יום טוב

ידיד, והוא רמז לי על הבניין הזה. זה היה בניין מהודר ויפה, בנין של שתי קומות, אפילו הבריטים ששלטו אז בארץ חמדו את הבנין הזה ורצו לעשות בו את המפקדה שלהם.

כשהלכנו בדרך הזאת אמר לי רבי יום טוב ידיד, 'אתה רואה את הבניין הזה? הקדוש ברוך הוא ישתבח שמו נתן לי אותו... הבנין הזה שלי, והשטח הזה ממול גם כן שלי'. השטח שעליו דיבר רבי יום טוב ידיד, הוא השטח שכיום שוכנות בו, ברוך ה', אחת מהפנימיות של בחורי הישיבה ומשרדי הישיבה.

המשיך חכם רפול וסיפר לי: "תמהתי מאוד. אמרתי לו: 'כבוד הרב גר בחדר קטן ופשוט, ואיך הבנין הגדול והמפואר הזה הוא שלו?'.

אמר לי: 'אשאל אותך שאלה. האדם שבנה את הבניין הזה, היכן הוא נמצא? ברוסיה. וכי הבנין כעת בכיסו? לא, והוא גם לא גר בבנין הזה. ובכל זאת, הוא אומר שהבנין שלו. הוא עשיר, והבנין שייך לו, על אף שכרגע הוא לא מתגורר שם. ואני אומר, שהבנין הזה שלי, הקדוש ברוך הוא נותן לי אותו'. שמר חכם רפול את הדברים בלבו. רבי יום טוב ידיד צפה וידע כבר לפני שנים רבות, שיבואו אנשים ממשפחתו, יקנו את המקום, ויקימו עליו משכן לתורה.

הצדיק רבי יום טוב ידיד הלוי הוציא מפיו את המילים "זה שלי" - וזה היה שלו.

הוא לא עסק במסחר ולא קנה שטחי נדל"ן, אבל דיבורו היה קדוש. הוא זכה שיבוא אחד ממשפחתו ויקים כאן ישיבה, שיהיו כאן תורה ותפילה, וסליחות וקדושה, ורבים נוהרים לשמוע דבר ה'.

(מתוך הספר 'משכני' בהוצאת 'יפה נוף')

אמר רבינו שר התורה זצ"ל, אני יגיד לכם מה קרה למי שהתחכם ועלה לתורה בפרשת התוכחה. היינו כמובן דרוכים מאוד לשמוע מה אירע וכך סיפר רבינו..

הגאון רבי גדליה הוניגסברג שליט"א בניצוצי אור מגדולי ישראל

אם תחזיקי תלבי (בה)

שתהיו עמלים בתורה (רש"י)

חדשה? מה הפשט בזה?

אמר לו רבינו זצוק"ל: "אספר לך. בזמנו, כשבאתי להיבחן אצל הגאון רבי אליהו ראם זצ"ל, הוא שכב במיטה, היה חלש וזקן, ואמר לי: 'אין לי כח עכשיו לבחון'. שאלתי אותו, אם אוכל לומר לו שטיקל תורה? אמר לי, 'אתה יכול'. 'התחלתי לומר ורבי אליהו ראם החל להתנוכח ולהתפלפל ולהביא ראיה מפה ומפה. אחרי שסיים להתפלפל, אמר לי שעכשיו הוא יכול לבחון אותי. 'שאלתי אותו, מעיקרא מאי סבר ולבסוף מאי סבר? אמר רבי אליה: דוד המלך אומר בתהילים 'אמרתך חיותני', עד הלימוד באמת אין לי כח. איך שהתחלת לדבר איתי בלימוד, קיבלתי כח! "

אמר רבינו הגרי"ש אלישיב לרבי שמחה לוי: "אני באמת חלש מאוד, זה הכל עד שאני מתחיל ללמוד, כשמתחיל ללמוד - התורה נותנת חיות חדשה!

מעשה נפלא סיפרה הרבנית קנייבסקי ע"ה

יום אחד הגיעה אליה הרבנית פחימה, אשר הייתה מנקה בביתו של רבינו הגרי"ש אלישיב זצוק"ל. אמרה לה הרבנית, "תספרי לי סיפור על אבא שלי".

סיפרה לה הרבנית פחימה: באותו שבוע הגיע בעל מלאכה לביתו של רבינו והיה צריך לקדוח בבית. הוא שאל את בתו של רבינו זצ"ל, הרבנית הצדקת מרת לאה אויערבאך ע"ה, שזכתה לשמש את אביה והייתה אשה גדולה מאוד, האם הקדיחות יפריעו לרבינו? אמרה לו הרבנית אויערבאך ע"ה: "אבדוק, אם אבא ישן אל תקדח, זה יעיר אותו, אבל אם הוא לומד אפשר לקדוח, הוא לא ישנים לב! "

מה גרם לרב שך לצאת במסירות נפש

הסיפור המרגש שבעקבותיו החליט מרן הגרא"מ שך לצאת במסירות נפש לשיבת 'תפארת ציון'. מדי סוף זמן חורף היה מגיע לשיבה מרן הגרא"מ שך זצוק"ל ונושא דברי חיזוק מיוחדים לבחורים, היה מדבר על ניצול הזמן. עד עכשיו מהדהדת באוזניי הצעקה שלו: "כל דקה שעברה - זה דקה שמתה! בשנת מלחמת המפרץ, מרן זצוק"ל כבר היה מאוד חלש וכמעט לא יצא מביתו. באו לומר לו שרוצים שידבר

יש סיפור כל כך אופייני למרן הגר"ח קנייבסקי זצ"ל, שמעתי אותו ממנו כמה פעמים והוא ממש נפלא.

פעם שאלו את רבינו זצ"ל האם כה נורא שעולים לתורה בפסוקי התוכחה והרי זה חלק מהפרשה ומדוע מקפידים שאף אחד לא יעלה לעליות הללו אלא רק בעל הקורא.

אמר רבינו זצ"ל, אני יגיד לכם מה קרה למי שהתחכם ועלה לתורה בפרשת התוכחה. היינו כמובן דרוכים מאוד לשמוע מה אירע וכך סיפר רבינו:

הכרתי אברך בכולל 'חזון איש' שלמד ואמר לא אכפת לי לעלות לפרשת התוכחה והוא אכן עלה לתורה בעליה הזו. אתם יודעים מה קרה לו בסוף?!

היינו בטוחים שנשמע ח"ו על מיתה משונה שאירעה לאותו אחד, אך תשמעו מה סיפר רבינו זצ"ל: היה לו דוד זקן באמריקה עשיר גדול והוא נפטר ללא קרוב משפחה, האברך בכולל היה בן המשפחה היחיד שלו והוא נאלץ לעזוב את הכולל ואת הלימוד ולנסוע לחוץ לארץ להתעסק בירושה של הדוד העשיר שלו. אתם רואים מה יכול לקרוא למי שמתחכם ועולה בתוכחה?!

הלימוד כאן הוא נורא ומבהיל, מלבד עצם העניין שלא לעלות בפרשת התוכחה. מבחינת רבינו זצ"ל, אין דבר יותר חמור מאדם שעוזב את הכולל! זה היה עונשו על שעלה בפרשת התוכחה. בינו נא זאת.

אמר לו מרן הגרי"ש אלישיב זצוק"ל

סיפר לי חתנו של רבינו זצ"ל, הגאון רבי דוד אפשטיין שליט"א, מראשי ישיבת 'תורה בתפארתה': גיסו של רבינו מרן הגרי"ש אלישיב זצוק"ל, הגאון רבי שמחה לוי זצ"ל, בא לבקר את רבינו הגרי"ש אלישיב זצוק"ל בערוב ימיו. מרן זצוק"ל כבר היה בחולשה גדולה מאוד. הבחין הגר"ש לוי ברבינו לומד כדרכו עם כל ההתלהבות ועם הניגון הידוע. הוא פנה לרבינו ושאל: היתכן כדבר הזה, רבינו כה חלש ואיך זה כשרבינו מגיע ללימוד הרי הוא נעשה כבריה

לפני שגילו והתחילו להשתמש בחשמל, האנשים חיו בדיוק כמו בזמן הגמרא וכמו בזמן מתן תורה, וכל המצב הגשמי היה בדיוק אותו דבר, שאבו מים מהבאר, חטבו עצים ביער והסיקו מזה אש, ועל גבי אותם תנורים וכירות שהיה בזמן התנאים והאמוראים אפו ובישלו, לא היה שפע של גשמיות. גם אם רצו להרבות בגשמיות לא היה שייך במציאות, כל דבר הלך בקושי ובטורח, וממילא אכלו את מה שצריך, גם אם רצו להרבות באכילת בשר זו היתה פעולה קשה מאוד, לא היה שייך לבשל הרבה מאכלים, וגם אם בישלו לא היה שייך לשמור את זה מיום ליום, ממילא אנשים אכלו כפי הצורך ולא התגשמו במאכלים רבים.

וגם כל החיים הלכו בקושי מסוים, למשל כביסה היה טירחה עצומה לכבס בגדים על הנהר, וממילא אנשים לא התגשמו ולא נהנו יותר מדאי מהנאות העוה"ז.

אבל משנות הת"ר שהתחילו להשתמש עם החשמל, החיים נהיו נוחים יותר בגשמיות, ולא צריך כל כך לעבוד ולטרוח, ויותר קל להכין אוכל, ויש היום בתי חרושת שעושים כמויות גדולות של אוכל, מי צריך את כל זה? אבל המציאות היא שהתרבה מאז כל הגשמיות.

ולכן עד שנות ת"ר שאנשים חיו בדיוק כמו בזמן הגמרא, לא היה כל כך גשמיות ולא אכלו כל כך הרבה, וממילא יכלו יותר להתעלות בתורה וצמחו גדולי עולם, אבל משנות הת"ר שהחיים נהיו נוחים יותר וקלים יותר, ואנשים משתמשים יותר עם הנאות העוה"ז, היום יש לעני יותר ממה שהיה פעם לגביר העיירה, למי היה פעם דירה עם שלשה חדרים, פעם זה היה 'א' גנצע פאלאץ' - ארמון.

כשיש ריבוי בגשמיות זה על חשבון הריבוי ברוחניות, לכן בתחילת שנות הת"ר נגמרה תקופת האחרונים, כי דרגת אנשים בתורה ירדה, וזה הסיבה שמאז גם כמעט פסקו להיות גדולי ישראל בכל דור ודור, ובכל דור יש בקושי שתיים שלשה גדולי ישראל.

(קטעים מלוקטים מתוך 'להידבק' ו'צדיק כתמר')

בישיבה, סוף זמן חורף. אמר מרן הרב שך, "לא שייך, אני בקושי עומד על הרגליים".

סיפרו לו סיפור ובעקבותיו שינה הרב שך את החלטתו. באותה תקופה של מלחמת המפרץ שרר פחד נורא ולא היו לימודים בלילות. משגיח הישיבה הגה"צ רבי מרדכי עמרם יעקבזון צוק"ל הביא מזרן מביתו וישן עם הבחורים כדי שלא יפחדו. היה זה המקום היחיד שהיה סדר ג' בלילה באותם ימים. מרן הרב שך כל כך התרגש מהמעשה הזה ואמר: "אם ככה, אני בא".

ביום של השיחה מרן יצא מביתו והלך ברגל בגשר שהוביל מביתו לעבר הרכב. בסוף הגשר רגליו התקפלו ומט ליפול, אך שוב נעמד ואמר בידיש, 'אני בא, אני בא'.

בישיבת תפארת ציון ההתרגשות הרקיעה שחקים. בתחילת השיחה אמר מרן הרב שך בזה הלשון: "בחורים יקרים, אין לי זכות אפילו לשתות את המים שרוחצים בהם את הרגלים שלכם! אם בזכות המשגיח שלכם למדתם בלילה בזמן הזה שבכל המקומות לא יכלו ללמוד והמשגיח בא ללמוד אתכם והיה אתכם, זה כל כך מרגש אותי". לאחר מכן במשך מספר דקות נשא מרן צוק"ל דברי חיזוק נרגשים בפני הבחורים. זו הייתה השנה האחרונה שמרן צוק"ל הגיע לישיבה.

משגיח ישיבת 'תפארת ציון' הגה"צ רבי מרדכי עמרם יעקבזון צוק"ל, היה תמיד מספר ואף שמעתי זאת מפיו, שמרן הגאון רבי מרדכי שולמן צוק"ל, ראש ישיבת סלבודקה, עלה עם מרן החזו"א את העלייה הגדולה של רחוב בן פתחיה. אמר לו החזו"א, "גם עליה קשה - אם עולים אותה לאט לאט, זה לא קשה".

אמר הגר"מ שולמן, "יש כאן מסר עצום ונפלא לכל אחד מהחזו"א: גם עליה הכי גדולה - אם עולים לאט לאט, זה לא קשה".

אמר לי מו"ר מרן הגראי"ל שטיינמן צוק"ל

אמר לי מו"ר מרן הגראי"ל שטיינמן צוק"ל, שמת לב שעד שנת ת"ר היה ריבוי של גדולי ישראל בכל דור, אפילו בתקופה האחרונה לפני שנת ת"ר מזמן פטירת הגר"א בתקנ"ח היו הגר"ח מוולאז'ין ושאר תלמידי הגר"א, הגרעק"א הקצוה"ח הנתה"מ החתם סופר הבית אפרים ועוד ועוד, כמעט בכל שטעטעל כיהן רב גדול בישראל, ואילו משנת הת"ר ואילך יש בקושי בכל דור שתיים - שלוש גדולי ישראל. ובכלל משנת ת"ר ואילך נגמרה תקופת האחרונים. מה הסיבה, מקובל לחשוב שהכל בגלל ההשכלה, אבל האמת היא שההשכלה כבר התחילה הרבה שנים קודם, אלא הסיבה היא שאז גילו את החשמל והתחילו להשתמש איתו. הבריאה נבראה בצורה המתאימה לחיי התורה. עד שנות ת"ר

האיש הפך את קנקן המים שעמד על השולחן וכל המים נשפכו לכל עבר, ואף על רבינו החזון איש בעצמו. בגדיו של החזון איש נרטבו לגמרי, והאיש לא שם לב כלל, מה עולל כאן אצל גדול הדור

מאוצרותיו של הגה"צ רבי גמליאל רבינוביץ שליט"א

על גבי השולחן, וכל המים נשפכו לכל עבר, ואף על רבינו החזון איש בעצמו. כל השולחן נשטף במים רבים, בגדיו של החזון איש נרטבו לגמרי, אבל האיש לא שם לב כלל, מה עולל כאן אצל גדול הדור.

החזון איש גם כן לא הגיב מאומה, כאילו לא קרה כאן כלום... הוא המשיך לשוחח עם האיש בנינוחות ובסבלנותו הנודעת, ובאותה טבעיות כמקודם. חיוכו הרציני לא מש מתואר זיו פני קדשו, תוך כדי שהוא מקשיב בשיא הריכוז לדברי האיש שלפניו, כמי שהיה זה האדם היקר לו ביותר! רבי שלום שעמד מן הצד, נבהל ונבוך ולא ידע את נפשו; רוחו נסערה עליו ביותר - כיצד אמור הוא להתנהג במצב שכזה? מתחילה רצה לרוץ מיד ולהחזיר את הסדר על כנו, בראש ובראשונה יש להעמיד את האיש על מקומו הנכון, ואחר להגיש לרב מגבת לספוג את המים הספוגים בבגדיו... לנגב את השולחן הרטוב, ולנקות את הרצפה וכו' וכו'... אבל בראותו שהרב אינו מראה שום תנועת התפעלות כלל, כמי שלא מפריע לו ולא כלום, לא רצה להיות זה שמפריע את כל מהלך השיחה המוזרה הזו...

הוא עמד כולו המום ומלא התפעלות ממראה עיניו, ולא הצליח להבין מה מתרחש פה בביתו של גדול הדור? כיצד זה ממשיך הרב בשיחתו עם האיש, בתוך כל השיטפון הזה? ולא רק שלא מעיר לו אף לא הערה קטנטנה, הוא לא נע ולא זע, ואפילו לא מניד עפעף לעבר הבלגן שחולל האיש סביבו... "אילו רק היה פה איזה 'גבאי' חזק ואמיץ, כבר היה מזמן מסלק את האיש הזה, ומעמיד הסדר על כנו..." הרהר ר' שלום.

לאחר שיצא האיש, והגיע תורו של ר' שלום לגשת את פני הקודש, התקרב בצעדים מהוססים, וכשכולו אחוז השתוממות ופליאה, בקעה מפיו הקריאה והתמיהה: "מנין לוקחים כוחות כאלו?!" [פון וואנעט נעמט מען א זעלעכע כוחות?!!] שאל-תה - שלא להתכעס בכלום, ושלא להקפיד כלל??? ענה לו החזון איש: "וכי חושבים אתם, שאיני כעסן בטבעי? לא ולא! מטבעי הייתי כעסן גדול! אך מדוע אינני כועס? כי התורה אוסרת לכעוס!!! [די תורה לאז'ט נישט!!!]

(מתוך הספר 'טיב המעשיות')

לא תונו איש את עמיתו ויראת מאלקיך כי אני ה' אלקיכם (כה)

כבר עמדו על כך המפרשים: מה ענין "ויראת מאלקיך" וגו' למצוה זו בדוקא? עיין רש"י ומפרשים. ברם פרשו בספרי קודש, ביסוד מצוות הללו שבין איש לעמיתו, שיש בהן גם הגיון אנושי, כנהוג גם במדינות המתקנות שבעולם, שכן הדעת נותנת שצריך אדם בן תרבות לתקן התנהגותו בדרך ארץ, ובמשיא ומתן באמונה, שלא להונות ולרמות וכו'. אולם עיקר הסיבה שאנו עם בני ישראל מחויבים בכל זו העבודה של תיקון המידות, אינו מפאת הבנת השכל, אלא התורה הקדושה נותנת טעם המצוה מחמת "ויראת מאלקיך!" בלבד, ולא יירא מאנשים, מה יאמרו ומה יגידו, אלא מחמת יראת שמים והשם יתברך אדון העולם, המצווה ומזהיר בנו בתורתו הקדושה "ולא תונו איש את עמיתו!", ולא מחמת הבנת הגיון שכל אנוש, אלא "כי אני ה' אלוהיכם!" מעשה מופלא עד מאוד, סיפר הגה"צ רבי שלום שבדרון זצ"ל, ממה שהיה הוא בעצמו עד בדבר.

בהזדמנות אחת, כשהזדמן רבי שלום לעיר בני ברק, שם פעמיו אל ביתו נאווה קודש של מרן החזון איש זצוק"ל - כידוע שהיתה דלתו פתוחה תמיד לכל דורש ומבקש. בהיכנסו, נעמד להתמתין אצל הפתח, עד שיוכל לגשת, והנה רואה הוא לתדהמתו איש אחד שאינו שפוי בדעתו, עומד אצל השולחן, ומשוחח בלהט עם החזון איש על ענייניו, ותוך כדי דיבורו מתלהב בתנועות שונות ומשונות, ומסתובב בהיפראקטיביות מצד לצד...

ברוב התלהבותו, לא השגיח האיש במעשיו, ותוך כדי תנועות ידיו המשונות והנמרצות, הפך את קנקן המים שעמד

אך כדרכם של נערים רכים, ענני בחוסר חשק בולט, באומרו שאינן לו כח עכשיו, ואולי עוד מעט... ובאחד הימים קראתי לו..

כ"ק מרן אדמו"ר מתולדות משה שליט"א על למצוא את הטוב בכל אדם

את מצאתי תשקרו ונעשיתם אתם (בה)

בתקופה זו שבין יציאת מצרים למתן תורה ישנה הדגשה מיוחדת על 'ענין החינוך', באשר עניינו של חג הפסח הולך וסובב בענין 'והגדת לבנך', כדי לספר לבנינו מי הם ומי היו אבותיהם, ובשביל מה הוציא אותנו הקב"ה ממצרים, למען תעבדון את האלוקים בהר הזה.

ועניינו של חג השבועות הוא, שאז קיבלו על עצמם בני ישראל את עול המצוות, כדוגמת 'בר מצוה', ואם כן בין יציאת מצרים למתן תורה, היה צריך להרבות בענין החינוך של בני ישראל, כדי שיהיו מוכנים לקבלת התורה, כמו שמחנכים את הנער כהכנה לקראת יום הבר מצוה.

ולזאת מוטל עלינו כהורים חובה למלאות תפקיד זה, לחנך אותם בדרך הטוב והישר לעשות רצון הבורא ולפעול על ידי התעוררות והכנה ראויה, למען ייטב לנו ולהם בזה ובבא.

לפני קרוב לעשרים שנה התפללתי באופן קבוע באיזה ביהמ"ד, וישבתי לא רחוק מאדם אחד, וברבות הימים הבחנתי שבאופן קבוע אינו נותן צדקה בשעה שמגיעים עניים לבקש נדבה, והיה זה לי לפלא, כי היה נראה כלפי חוץ כאברך המבקש את השם, ואיך זה שאינו יודע ומכיר במעלת הצדקה כי רב היא, ומה עוד שלא היה נחשב בעיני כעני ודל, וליתן כמה פרוטות לצדקה קודם ובשעת התפילה, הרי מצוה רבה היא! והנה פעם אחת באתי לביהמ"ד מוקדם מאוד, וראיתי ניגש בלאט לאותו מכשיר המפעיל את המזגנים לזמן קצוב - כפי ערך המעות שמכניסים בו - ומשלשל לתוכו מטבעות הרבה, כך שבזכותו נהנו ציבור גדול להתפלל בישוב הדעת, כך שבמעשה נאצל זה נהנו ממנו כל כך הרבה אנשים.

והסתכלות זו צריכה לשמש לנו כהדרכה שנוכל למצוא את הטוב בכל אדם, וזו היא דוגמא אחת מיני רבות איך שבכל נפש יהודי טמון ואצור דברים טובים שאינם ניכרים מבחוץ, ועלינו מוטל הצורך לחפש ולתור אחריהם בבדיקת חורין וסדקין עד אשר נמצא אותם.

ודעו לכם יקירי! כי דיבורינו בענין זה, שווים כל הון דעלמא, אין אנו יכולים לתאר לעצמנו כמה משפיע דיבור של אמת על לב הבנים, כאשר תמצא את המילים הנכונים לעורר על ידם את הנקודות הטובות.

היה זה עת ביקשתי את אחד מבניי

ומן הראוי להזכיר דוגמא אחת מיני רבות, ממה שבזכרוני לפני שנים רבות, היה זה עת ביקשתי את אחד מבניי, שיוציא את האשפה מן הבית החוצה, אך כדרכם של נערים רכים, ענני

בחוסר חשק בולט, באומרו שאין לו כח עכשיו, ואולי עוד מעט... כך חזר הדבר ונשנה רבות לפעמים. ובאחד הימים קראתי לו לשוחח אתו, ואמרתי לו כך:

שמע בני מוסר אביך, וכי הינך יודע, כמה מצוות רבות נזדמנו לידך, כי אתה מוציא האשפה מבית של שנים עשרה נפשות... ומשכך אתה מהנה לכל כך הרבה אנשים ברגע אחד... אני לא מדבר מהמצוה גדולה של כיבוד אב ואם, והכרת הטוב ודרך ארץ, חבל שתפסיד המצוות החשובות האלו, ראה נא שלא להחמיץ את המצוה, פן אמסרנה לילד אחר... ולא חלפה אלא דקה אחת, והיה כבר בחוץ בדרכו להשליך האשפה, עד כדי שהדברים פעלו את פעולתם אף לאחר זמן משך כמה שנים טובות, שהלך מידי פעם בהתרגשות גדולה וחיפוש לקיים מצוה זו בהתלהבות רבה וגדולה באופן שאין לתאר, וכל זה היה כי הדברים נאמרים מתוך פנימיות הנפש, דברי אמת וצדק מאבא שרוצה טובת הילד לזכות אותו להרבות ב'עשה טוב'.

והנה בודאי הייתי יכול לגעור בו נמרצות, ולצוותו בחומרה יתירה שעליו לקום מיד ולקיים את כל אשר נצטווה מפי, אך בוודאי שלא היה עושה כן מתוך חדוות קיום המצוה, לא כן כאשר נאמרו הדברים בנעימות ובקול נעים, נתרחב הלב בהבנת גודל מעשה המצוה, ואז מקבל הוא חיות וחשק לקום ולעשותו תיכף בשמחה ובעוז.

ומנקודה זו מבינים אנו שעל כל אחד להשית עצות בנפשו מה יעשה ומה יפעל לדעת איך להוציא דיבור עבור אלקים, אשר בכוחה לעורר ולעודד בנפש הבנים, שמתוך כך ידבק במקור הברכה שאינו פוסק.

(קטעים מתוך קונטרס 'שפת חיים' אייר)

והדברים מפליאים, שהרי לא מצאנו בשום מצוה שחז"ל הפליגו בשבחים כה מיוחדים על המקיימה; מלאך! גיבור כח! עושה דבר השם!

הגאון רבי אליעזר טורק שליט"א על המלאכים של שנת השמיטה

לציבות נפש איתנה. במשך שנים עשרה חודשים תמימים, לעמוד בצד שדהו וכרמו, אשר על טיבם ואיכותם השקיע את נפשו ואת מיטב יגיעו ועמלו, ולשתוק שתיקה מוחלטת, ולא זו בלבד, אלא אף לשוב ולשמוח במצוה זו, בדיוק כפי שמחוייב לשמוח בשאר מצוות ה', מבלי להרהר ולערער אחר רצונו יתברך.

לכמה עוצמה וגבורת נפש זקוק האדם כדי לא ליפול ולהיכשל במשך כל שנת השמיטה, ולו לרגע אחד, בתחושת עצבות, בתחושת דאגה, בתחושה של חוסר אמונה ובטחון. זוהי גבורה על טבעית, כעין גבורת המלאכים, שרפי מעלה, שאין להם טבע אנושי כלל.

לכן: "מְלָאָכָיו גִּבְרֵי כֹחַ עֲשֵׂי דְבָרוֹ". כי על ידי שמקיים האדם את מצוות השמיטה במשך כל השנה כהלכתה, הרי גבורתו משתווה לגבורת המלאכים! הוא משתמש בכוחות על אנושיים!

ואילו השר עומד חסר אונים

הבה נתאר לעצמנו, שר חשוב במלכות שהוזמן אל המלך לארמונו, והצטווה על ידו להשאיר את אחוזתו היפה, זו שקיבל מהמלך בשנה שעברה, פתוחה בפני הציבור הרחב למשך שנה שלימה. לאפשר לכל מי שיחפוץ - לחסות בצילה, לקטוף מפירותיה וליהנות ממטעמיה. בקיצור, להרגיש בה ממש כבעל בית...

כעת נדמה בעצמנו, את כל תושבי העיר, קטן כגדול, נכבדים לצד פשוטי עם, נכנסים אל תוך האחוזת המטופחת, כאילו היה זה גן ציבורי, ומרגישים בה כבתוך שלהם. הילדים נכנסים פנימה, משתובבים וקוטפים מכל פרי הגן. הבית הומה מאדם חלקם באים לאכול, וחלקם סתם כך באים מנצלים את ההזדמנות להיכנס פנימה ולטעום ממנעמי המלכות. בין הבאים היו כמובן גם אנשים שאינם אהובים על השר, בלשון המעטה; פשוטי עם, דלים ואביונים, ואף חיות מחמד ובהמות שהילכו בסביבה, וכשראו את השערים פתוחים נכנסו פנימה כאוות נפשם.

ואילו השר עומד בצד חסר אונים, נושך את שפתיו בחוזקה ומתאפק מלהגיב. הדבר היחיד שנותר לו לעשות, להעמיד שומרים שלא יקלקלו האורחים את כליו היקרים, את חפציו המוזהבים, את העצים ושטחי הערוגות עצמם...

מסופר כי במוצאי אחת משנות השמיטה רכש מרן ה'חזון איש' זצ"ל אתרוג, וביקש מהמוכר לחשב לו את המחיר לפי הטורח שטרך עליו ולא לפי חשבון שמחשב כל שנה, ובאגרת ששלח אליו מאוחר יותר נימק את טעמו:

"האתרוגים הגיעני, ומה שכתבתי לחשב כפי הטורח כמובן שאינו בשביל לחשוך כסף, רק חובתנו שיהיו מעשינו מכריזים על קיום התורה, ולפרסם שאנו מקיימים מצוותיה, וכאשר אתה מחשב את המחיר כבכל שנה, הינך משכח את ענין מצות השביעית". (קובץ אגרות חלק ב).

ואכן, כידוע מרן שר התורה הגר"ח קנייבסקי זצ"ל, הקפיד בכל מכתביו בשנת השמיטה לציין במקום התאריך את המצוה המאפיינת את השנה: "שנת השמיטה תשס"ה". אין זה ציון תאריך גרידא, אלא זה הכרזה על קיום התורה ופרסום לקיום מצוותיה - כדברי ה'חזון איש'.

שנה זו מבואה ועד צאתה טומנת בחובה גם סגולות מיוחדת לעבודת השם, ויכול האדם להשיג בה הישגים רוחניים אדירים.

במדרש רבה בתחילת חומש ויקרא נאמר:

"רבי תנחום בר חנילאי פתח; 'בְּרַכּוֹ ה' מְלָאָכָיו גִּבְרֵי כֹחַ עֲשֵׂי דְבָרוֹ לְשִׁמְעַע בְּקוֹל דְּבָרוֹ' (תהילים קג, כ). במה הכתוב מדבר? אמר רבי יצחק בשומרי שביעית הכתוב מדבר. בנוהג שבעולם אדם עושה מצוה ליום אחד, לשבת אחת, לחודש אחד. שמא לשאר ימות השנה? ודין חמי חקליה ביירה, כרמיה ביירה, ויהבי ארנונא ושתיק? [ורואה שדהו מתרוקן, כרמו מתרוקן, וימשיך לשלם ארנונה כרגיל ולשתוק?]. היש לך גבור גדול מזה?".

לא מצאנו בשום מצוה - מלאך! גיבור כח!

והדברים מפליאים, שהרי לא מצאנו בשום מצוה שחז"ל הפליגו בשבחים כה מיוחדים על המקיימה; מלאך! גיבור כח! עושה דבר השם!

במה התייחדה איפוא מצות השמיטה?

הפשט הוא, כי כל אדם הקרוץ מחומר מסוגל להתגבר באופן חד פעמי או תקופתי על יצרו, ולהיאחז במדרגה גבוהה - ליום אחד, לשבוע אחד, לחודש אחד. כולם מסוגלים להגיע בתקופות מסויימות לגדלות וגבורה יוצאת דופן, אולם בשביל לקיים את מצות השמיטה, חייב האדם

עיקרו שווה; רבי ברוך בער אמר לבעל החנות שסגר בשבת כך: "כשתסגור את החנות שים אוזנך על המנעול ותשמע איך שהוא אומר השם הוא האלוקים!". עובדה מופלאה זו, מעניקה לנו הסבר מצויין למקרה אחר, שאירע שנים רבות לאחר מכן:

כידוע, מיום שעלה מרן ה'חזון איש' זצ"ל לארץ ישראל, הוא השקיע כוחות מרובים להעמיד את המצוות התלויות בארץ על תילן, ופעל גדולות ונצורות כדי שישמרו את מצות השמיטה ככל הידוריה ודקדוקיה. בין שלל פעולותיו היה נוסע למקומות מרוחקים בארץ כדי לחזק את ידי החקלאים גיבורי הכח שומרי שביעית.

אחד מגדולי הדור המליץ ברבות הימים: "אלמלא ה'חזון איש' נשתכחה תורת המצוות התלויות בארץ בכלל ותורת השביעית בפרט".

בשנת תש"ה הדריש ה'חזון איש' לקיבוץ 'חפץ חיים', שם היו מספר חקלאים שהקפידו על מצות שמיטה, והוא ראה צורך לחזק את רוחם. לנסיעה זו הצטרף גם מרן הרב מפוניבז' זצ"ל.

כאשר עמדו גדולי ישראל מול השדות הגדולות המושבתות, רחב ליבם משמחת המצוה, וחיוך רחב הוצק בשפתותיהם. ה'חזון איש' הביט על העץ ואמר בהתרגשות: "הא! א גוטען שבת בוימעאלע!" ["שבת שלום לך עץ!"], ואילו הרב מפוניבז' גחן על הקרקע ונשקה בחום ואהבה: "הא! א גוטען שבת אראד!". ["שבת שלום לך אדמה!"].

בשנת השמיטה האדמה מכריזה בקול גדול, כי גם מערכת פרנסתו הרגילה של האדם הנראית בעיני בשר כי היא תלויה בהשתדלות, אין זה אלא מתנת שמים. יש בעלים לבריאה והוא הקובע את רמת ההצלחה של האדמה.

האדמה מכריזה כי השם הוא האלוקים ואנחנו עבדיו!

(מתוך 'אוצרותיהם אמלא')

כדי שיהיה מסוגל השר לקיים את צו המלך באהבה ובשמחה במשך כל השנה, עליו להיות אמיץ לב, חזק כפלדה, בעל נאמנות יוצאת דופן למלך. אחרת הוא בהחלט לא יצליח לעמוד בזה, לראות את כל השקעתו יורדת לטמיון.

מלך מלכי המלכים ציוה אותנו בתורתו צו דומה; שנה אחת בכל שבע שנים להפקיר את שדותנו, מטענו וכרמנו. האדם עובד במשך שנה שלימה עבודת כפים קשה ומייגעת, וכאשר סוף מגיעה אחרית השנה, ויבולו צמח לתפארת, במקום שיקצור את פירותיו ויהנה מיגיעו, מצוה אותו התורה לפתוח את שערי השדה והכרם בשמחה ובטוב לבב, ולאפשר לכל מי ומי להיכנס לתוכו ולשבוע מטובו. ומצוה זו תקפה לא יום אחד ולא יומיים, לא חודש ולא חודשיים, אלא שנה שלימה של נדיבות לב, של קיום רצון השם יתברך בשמחה; הלוא היא גבורה גבוהה מן הטבע! גבורה שמשתוית למלאכי השרת!

אך לא יתכן שיצליח האדם לקיים המצוה כראוי, אלא אם כן יהיו נטועות בו שפלות, ענוה וותרנות, ומעל כולנה בטחון אמיתי ואמונה איתנה.

שים אוזנך על המנעול ותשמע

כידוע, בקיץ תרפ"ח נסע בעל ה'ברכת שמואל', מרן הגאון רבי ברוך בער ליבוביץ' זצ"ל, למסע גיוס כספים באמריקה, עבור ישיבתו קמניץ בליטא, שנקלעה למצב כלכלי קשה. מכורח הנסיבות השתהה שם רבי ברוך בער למעלה משנה וחצי, וניצל את ההזדמנות כדי להפיח בה רוח של אמונה ויהדות ולחזק את שמירת התורה והמצוות.

היהודים התמודדו באותה תקופה עם נסיון קשה בשמירת השבת. אדם שהצהיר שאינו עובד בשבת אפסו סיכוייו למצוא מקום עבודה.

רבי ברוך בער היה מקהיל קהילות ברבים ומדבר ומזרז על חשיבות השבת ורוממותה, ועל גודל השכר שמצפה לאלו השומרים אותה כראוי למרות הקשיים והנסיגות ולפום צערא אגרא. דבריו נשאו פרי, ובמקומות רבים החלו בעלי החנויות לסגור את שעריהם בשבת.

מסופר, כי באחת השבתות עבר סמוך לחנות יהודית הנעולה על מנעול ובריה, ורצה לחזק את בעל החנות, לטעת בו רגשות אושר וזכיה על החלטתו האמיצה. מה עשה? ניגש למנעול, נישקו בחיבה, ואמר בהתפעלות:

"הא! מנעול זה מכריז כי שבת היום! מנעול זה מכריז כי השם הוא האלוקים ואנחנו עם ישראל עבדיו השומרים את תורתנו ומקיימים את מצוותיו!".

[הגאון הצדיק רבי אליהו לופיאן זצ"ל סיפר להגאון הצדיק רבי גדליה אייזמן זצ"ל את הסיפור בנוסח מעט שונה אך

מי מעריך את העני שאין לו
לשלם את ערכו?

חידות שינון הפרשה לפי סדר ה-א - ב.

- א. הפרשה פותחת במילה?
 - ב. ה' יקיים אותה אתנו?
 - ג. אם נקיים את מצוות ה' הם ינתנו בעיתם?
 - ד. סוג מכה ח"ו?
 - ה. מי מעריך את העני שאין לו לשלם את ערכו?
 - ו. חמישית על ערכך?
 - ז. ערכו של מי הוא חמישים שקל?
 - ח. כשאדם פדה משהו שהוא הקדיש הוא מוסיף?
 - ט. המקדיש בהמה כזו מוסיף חמישית על ערכה?
 - י. יחליף?
 - כ. בגאולת שדה, את מה מחשב הכהן ע"פ היובל?
 - ל. בברכות נאכל ממנו לשובע?
 - מ. במה נאמר העשירי יהיה קודש?
 - נ. ישן מאד? ס. בהר זה ניתנו המצוות?
 - ע. ערכו של שקל הקודש?
 - פ. עץ השדה יתן?
 - צ. יש לעשר את הבקר ואת ה?
 - ק. והיה הוא ותמורתו יהיה?
 - ר. מאה מאיתנו ירדפו? ש. מקל
 - ת. "ואתם _____ לי לעם"
- תשובות:

- א. אם
- ב. ברית
- ג. גשמים
- ד. דבר
- ה. הכהן
- ו. ויסף
- ז. זכר
- ח. חומש
- ט. טמאה
- י. ימיר
- כ. כסף
- ל. לחם
- מ. מעשר בהמה
- נ. נושן
- ס. סיני
- ע. עשרים גרה
- פ. פרו
- צ. צאן
- ק. קודש
- ר. רבבה
- ש. שבט
- ת. תהיו.

(מתוך גליונו של הרב שלמה קולדצקי שליט"א בהר תשפ"ה)

שראה שערורייה בעניין זה אצל ההמון... 'האם יש שטות גדול מזה'!?

פניני הפרשה מהרב חנניה צ'ולק שליט"א

קרדיט: ישראל ברדוגו

שש שנים תזרע שָׂרָךְ (כ"ה)

דעות שונות מצינו בראשונים בביאור מצות שמיטה:

א. הרמב"ם כתב: הטעם לשמיטה ויובל הוא כדי שלא תיחלש הארץ מרוב העבודה בה שנה אחר שנה.

ב. 'החינוך' והרמב"ן כתבו: מצות שמיטה הוא כטעם השבת, שהוא זכר לבריאת ה' את השמים והארץ, ולדעת כי הארץ שמוציאה פירות - לא בכוחה וסגולתה תוציא אותם, כי יש אדון עליה ועל אדוניה, וכשהוא חפץ - הוא מצווה עליו להפקירה.

ג. ה'כלי יקר' כתב שהוא כדי להשריש בישראל את מידת האמונה והבטחון, כי דרך העולם הוא כי אין משתמשין בשדה אחד ג' שנים רצופות, רק זורעין שדה שני שנים, ובשנה השלישית מניחין אותו ריקן (וזורעין בשדה אחרת) כדי שלא להכחיש את כוחות הארץ. וע"כ אמר הקב"ה לישראל כי בא"י תוכלו לזרוע את הארץ שש שנים ברציפות, ולא תכחיש כוחה כלל, ועי"ז תוכלו להכיר שהקב"ה הוא הזורע והמצמיח.

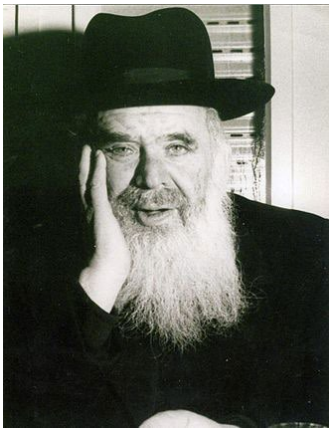
אם פָּחַקְתִּי תִלְכּוּ וְאִתִּי מִצְוַתִּי תִשְׁמְרוּ (כו)

כתב ה'ביאור הלכה' (ס' תכ"ח) שראה שערוריה בקריאת התוכחה בין ההמון. דיש מקומות ויישובים שכשמגיעים לפר' בחוקותי - אין קוראים בתורה בשבת זו, וכמה רעות עושים: ראשית - שאין מקיימים קריאת התורה, שהיא תקנה מימות משה רבינו, וגם עוברים על הכתוב 'מוסר ה' בני אל תמאס ואל תקוץ בתוכחתו'. וגם הוא טעות מעיקרו, וכי מפני שאין קוראים בתורה ואין רוצים להביט בתוכחה - בטוחים הם שלא תחול עליהם התוכחה?! ודומה הדבר לאחד שהתרו בו מכיריו שלא ילך בדרך שמלאה בורות ופחתים. ענה להם: איני ירא מהפחתים, דיש לי מכסה עבה שאכסה בזה את עיניי שלא אראה אותם. ואם אפול - לא ילעיגו ממני, מפני שהיו עיניי מכוסות. האם יש שטות גדול מזה?! אדרבה, כל מה שמסתיר יותר את עיניו - זוהי הסיבה הגורמת להזיק לנפשו, וללעג ולביזיון ח"ו לכל. והנמשל מובן... וכתב שדן אותם לכף זכות, שיסוד מנהג זה היה מפני שיראים היו שלא יבואו לריב ח"ו אצל הס"ת, שכל אחד יאמר לשני שיעלה לתוכחה. וכתב שלזה גם יש עצה - שבעל הקורא בעצמו יעלה לתורה בפרשה זו, ובזה אין חשש כלל.

(מתוך גליונו של הרב צולק בהר תשפ"ה)

מדוע העונש על ביטול השמיטה הוא גלות שהוא מהחמורים שבעונשים

פנינים ממרן הגאון רבי חיים שמואלביץ זצ"ל

אין תרצה הארץ את
שבתה (כו)

יש להתבונן מדוע העונש על ביטול השמיטה הוא גלות שהוא מהחמורים שבעונשים. והרי אמרו חז"ל (מנחות

מג): משל למה הדבר

דומה, למלך בשר ודם שאמר לשני עבדיו, לאחד אמר הבא לי חותם של טיט, ולאחד אמר הבא לי חותם של זהב, ופשעו שניהם ולא הביאו. איזה מהן עונשו מרובה? הוי אומר זה שאמר לו הבא לי חותם של טיט ולא הביא. ככל שקשה יותר לעמוד בציווי, כך העונש קטן יותר. ואם כן מצות שמירת השמיטה שהיא דבר קשה מאד כמאמרם "יש לך גבור חיל גדול מזה", כיצד ניתן להבין שהעונש על ביטולה גדול כל כך?

אכן נראה טעם הדבר, כי הנה יסוד מצות שמירה הוא להשריש בישראל את מידת הביטחון. אחת לשבע שנים הצטוו כל ישראל לחיות שנה שלימה ללא שום בסיס חומרי וטבעי, ולהשליך את יהבם על ה' ולבטוח בו, ובשנה זו תוטבע ותשתרש בקרבם מידת הביטחון בהש"ת, וגחלתה לא תכבה עד השמיטה הבאה/ ועניין זה של השרשת מידת הביטחון, הוא הכרח גמור לעם ה', ואין שייך בזה שום ויתור! ועל כן, אף על פי שנדרשת גבורה מיוחדת כדי לקיים מצוות שביעית - גבורה המיוחסת למלאכי מרום, מכל מקום ניתנה המצוה לכל עם הקודש, ולא רק ליחידי סגולה. האומה כולה ובכללם פשוטי עם עובדי האדמה נצטוו על כך, והעונש על ביטולה חמור הוא עד מאוד, עונש גלות מן הארץ. כי מידת הביטחון היא היסוד של האיש הישראלי!

(מתוך 'מוסרי שערי חיים')

נוראות לבאר מאי טעמא אסרה תורה 'ריבית'

הגה"צ רבי אלימלך בידרמן שליט"א

אל תקח מאתו נשך ותרבית (כה)

נוראות מלמד ה'כלי יקר' לבאר מאי טעמא אסרה תורה 'ריבית', ומה נשתנה 'עסק' זה משאר משא ומתן שלא אסרתו תורה. וז"ל. וזיל בתר טעמא, כי עיקר טעם איסור הריבית הוא לפי שהוא מסיר מידת הבטחון מן האדם, כי כל בעל משא ומתן עיניו נשואות

אל ה' לפי שהוא מסופק אם ירוויח או לא, אבל הנותן בריבית, ריווח שלו ידוע וקצוב, והוא סומך על ערבונו שבידו - ומן ה' יסיר לבו. ומה שגם הלווה (שאצלו אין שייך טעם זה) עובר בלאו, לפי שהוא מחטיא את המלווה ומסיר מן מידת הביטחון, כנודע מדבר המלווים בריבית שרובם מקטני אמונה ואבירי לב הרחוקים מצדקה מצד כי אין בטחונם בה'. ומה שמותר ליתן בריבית לעכו"ם לכל שכל עכו"ם חזקתו שהוא אדם וגזלן אפילו שהוא כבוש תחת ידך מכל מקום דרכו לבוא בעיקפין (היינו למצוא הדרך שלא לפרוע חובו), ואפילו אם ערבנו בידו לעולם אין בטח לא בקרן ולא בריווח, ועל כן תמיד עניינו (של המלווה) נשואות אל ה' להצילו מידו וכו', ועל כן נסמכה מצוה זו לפרשת השמיטה כי גם טעם השמיטה הוא כדי שנשים ביטחוננו בה'.

ללמדנו, כי הגם שמחוייב האדם בגזירת מלך לעסוק בהשתדלות' לצורך פרנסתו, אך לא התירה התורה אלא באופן שיודע ומרגיש שאין זה אלא בהשתדלות גרידא, כלומר, שיודע שגם לאחר מעשיו ועבודתו עדיין הוא תלוי בחסדי ה' ובהשפעתו, וזקוק שהקב"ה יצווה עליו את ברכתו לתת לו אכלו בעתו. אך אם מרגיש שהוא 'מסודר' ושוב אינו צריך (ח"ו) לסייעתא דשמיא, וכגון מלווה בריבית - שבטוח הוא בריבוי כספו, הרי השתדלות כזו אסורה היא בתכלית. מכאן תצא הקריאה לכל בני ישראל באשר הם, תנוח דעתכם, הסירו דאגה מלבכם, חדלו לכם מדאגת הפרנסה וכיו"ב, כי הקב"ה חפץ בטובתכם וישפיע עליכם כל מיני טובות שבעולם, אין לכם אלא לתלות עיניכם בו, כי אין להקב"ה חפץ אלא בקרבת בניו אליו, ורק משום כך נותן להם איזה 'מחסור', בכדי שיתפללו לפניו בכל לבם ונפשם, וכאשר המה מכירים בזה ונושאים אליו עיניהם בתפילה ובאמונה, בוודאי ימלא מחסורם בכל מיני ישועות והשפעות טובות.

(מתוך 'באר הפרשה' בהר תשפ"ה)

והנה היא גדולה שבברכות

ונתתי נשמיכם בעתם (כ"ד)

הנה יש ב. שינויים בין שמיטה ליובל: שמיטה נקראת שבת, ויובל נקרא קודש. שינוי נוסף שבשמיטה איסור העבודה בשדה הוא בלשון נוכח - את ספיח קצירך לא תקצור, דהיינו את הקציר שלך תשבית. ואילו ביובל הוא לשון המוסב על השנה לא תקצרו את קציריה, היינו את קציר השנה.

אומר ה'משך חכמה', דהנה הגמ' בביצה יז' אומרת ששונה קדושת שבת מקדושת יו"ט, שקדושת שבת היא קבועה וקיימת מששת ימי בראשית, היינו שלא צריך לעשות פעולה שהשבת תתקדש. אבל יו"ט, ישראל מקדשים אותו ותלוי בהם הדבר להקדימו או לאחרו. וכמו כן שונה יובל משמיטה דאילו שמיטה היא קבועה וקיימת כל שנה שביעית, אפילו אם לא ספרו את מניין השנים, ואילו יובל תלוי בישראל ואם לא תקעו וכו' אז הוא מותר בזריעה. וכעת הכל בהיר וברור. שמיטה נקראת שבת כי היא כמו שבת שחלה מאליה ואיסורה הוא בכל מצב, לכן כתוב את ספיח קצירך לא תקצור בלשון נוכח. ואילו יובל הוא נקרא קודש כיו"ט הנקרא קודש, כי שניהם חלים ע"י שישראל מקדשים אותם, ואיסורה הוא בלשון שמוסב על השנה, כי רק אם קידשת את השנה אז הוא אסור אבל הספיח עצמו לא אסור מעצמו כלל.

מדוע הוקדמה אכילת אדם לאכילת בהמה

לכם לאכלה - ולאכלה (כ"ה - ו')

הקשו למרן הגר"ח קניבסקי זצ"ל, מדוע בפסוקים של שמיטה הוקדמה אכילת אדם לאכילת בהמה, הרי יש דין לתת לבהמה לפני האדם, כמ"ש ונתתי עשב בשדה לבהמתך ורק אח"כ ואכלת ושבעת. ותיירץ הגר"ח שהיות ואנחנו מדברים כאן על פירות שביעית שאוכל הראוי לאדם יש דין לתת לאדם ולא לבהמה, ורק כשלא ראוי לאכילת אדם נותנים לבהמה, לכן נכתב לכם לאכלה לפני לבהמתך, שלא נטעה לומר שמותר לתת אוכל של אדם לבהמה.

(גליון של הרב שלמה קולדצקי)

'הקדים דבר הנשמים, כי בבואם בעתם באשר יאות, והיה האויר נד ומוב והמענות והנהרות מוכים, ויהיה זה סבת פריאות לגופים, והפירות בלם ירכו ויתברכו בזה, באשר יאמר 'ונתנה הארץ יבולה ועין השדה ותן פרי' והנה עם זה לא יחלה האדם ולא יהיה בהם משבחה ועקרה ובבהמתם וימלאו ימיהם כי בהיות הגופים גדולים ופריאים יתקיימו בימי האדם. והנה היא גדולה שבברכות. (רמב"ן)

רבינו היה מסובב את ראשו לכיוון אחר

דבר מעניין מאוד נוהג היה רבינו מרן הגר"ח קניבסקי זצ"ל, בעת שקרא את פסוקי התוכחה בפרשות בחוקותי וכי תבוא הוא היה מקפיד על כך ולא מרשה בשום אופן שמישהו יעמוד או ישב מולו, ובאם מישהו ישב מולו בעת קריאת הפסוקים הללו, רבינו היה מסובב את ראשו לכיוון אחר, שלא יהיה ח"ו כביכול מתכוון עליו בפסוקי התוכחה.

(רבי גדליה הוניגסברג - להידבק)

הם מציגים במצעד את הטנקים שלהם והתותחנים שלהם

שנת שבתון יהיה לארץ (כ"ה)

באחת משנות השמיטה הגיעו חקלאים וכלי עבודתם טרקטורים, קומביינים וכו') ששבתו בגלל קיום מצוות השמיטה, והלכו בתהלוכה ברחובות בני ברק, ואנשי העיר יצאו להריע ולהודות להם. בבוקר מעמד זה אמר לי מרן הגרא"ל שטיינמן זצ"ל: צא וראה מה ביננו לבינם, הם מציגים במצעד את הטנקים שלהם והתותחנים שלהם, כוחי ועוצם ידי, ואצלנו מציגים את התותחנים שלנו, שזה השבתת הכלים, ועשיית רצון השי"ת...

(רבי גדליה הוניגסברג - צדיק כתמור)

שני השינויים בין שמיטה ליובל

'את ספיח קצירך לא תקצור' זה נכתב לגבי שמיטה. ואילו לגבי יובל כתוב לא תזרעו ולא תקצרו את ספיחיה'

ואז נפלה לי 'הארה' גדולה מהשמים, על נקודה המרטיטה את הלב

מצוות השמיטה, הנפתחת בפרשתנו במילים וְשַׁבְתָּהּ הָאָרֶץ שַׁבַּת לַד' (כה), מהווה את אחד היסודות בחובת הבטחון וההכרה במלכות שמיים. אמרתי לעצמי, אולי נחפש במחקרים איך הקב"ה קבע בבריאה את החשיבות של מנוחת האדמה.

ואכן חיפוש מהיר הביא אותי למחקרים שאכן מאמתים את העניין. מתברר כי כאשר נדרשים להבין את המנגנון הטבעי שהקב"ה ברא באדמה, מגלים כי הקרקע אינה "חומר מת" אלא מערכת ביולוגית סבוכה הדורשת השבה של חיוניותה. המחקרים המודרניים בתחום האגרו-ביולוגיה עוסקים רבות במושג "עייפות הקרקע". במקרים של עשרות שנים נמצא, כי עיבוד רציף של הקרקע ללא תקופות השבתה מוביל לדלדול מאגרי המינרלים והחנקן, ולהתגברות של גורמים שונים המכלים כל חלקה טובה. מומחים בתחום מציינים בלשונם כי:

"כאשר האדמה אינה זוכה למנוחה לאחר מחזור עיבוד של מספר שנים, חל פחות דרמטי ביכולת הנבט היבול, עד כדי מצב של קריסת המערכת האקולוגית בחלקה."

ובשפה שלנו: לפי סדר הטבע, לאחר שלוש או ארבע שנות עיבוד אינטנסיבי, האדמה מתחילה לאבד מכוחה, ובשנה השישית היא נמצאת בנקודת השפל הנמוכה ביותר שלה - סחווה, עייפה ונטולת כוחות חיים. אבל פתאום נפלה לי 'הארה' גדולה מן השמים, על נקודה המרטיטה את הלב. שימו לב: לו הייתה השמיטה רק "עצה טובה" למנוחת הקרקע, הרי שהיינו מצפים ששיא היבול יגיע בשנה הראשונה או השנייה שלאחר המנוחה. אך התורה הקדושה מעמידה אותנו בפני מציאות הפוכה מכל הגיון אנושי.

הקב"ה מבטיח: וְצִוִּיתִי אֶת בְּרַכְתִּי לָכֶם בַּשָּׁנָה הַשִּׁישִׁית, וְעָשִׂתָּ אֶת הַתְּבוּאָה לְשֵׁלֶשׁ הַשָּׁנִים" (כה כא).

נשער נא בדעתנו: דווקא בשנה השישית - אותה שנה שבה האדמה מגיעה לשיא עייפותה, - דווקא בה נוסך הבורא כוח על-טבעי. לא זו בלבד שהיא מוציאה יבול, אלא שהיא מפיקה פי שלושה (ולפי רש"י בשנת היובל אף פי ארבעה) מכוחה הרגיל! -מרטיט!!

זוהי הוכחה נוספת כי "לא על הלחם לבדו יחיה האדם, כי על כל מוצא פי ה' יחיה האדם". הקב"ה מראה לנו שחוקי הטבע שהטביע בעולם - אותה עייפות קרקע שהמדע כה עמל לתאר - נכונים וכפופים באופן מוחלט לציווי ה'ברכה'.

הרי זה נס המנוגד לחוקי הפיזיקה והביולוגיה: ככל שהכלי עייף וריק יותר, כך השפע הנשפך מתוכו גדול יותר. בנקודת האפס של האדמה, שם מתגלה ה"יש מאין". הברכה המיוחדת של השנה השישית הופכת את הטבע לברכה מיוחדת.

מי שמשליך יהבו על ה' ומפקיר את שדהו בשביעית, זוכה לראות במו עיניו איך השנה השישית - שנת השפל של הטבע - הופכת לשנת השיא של הברכה.

הנה עכבר קופץ לקראתנו...

הגה"צ רבי אלימלך בידרמן שליט"א: הטו אזניכם ושימו לבבכם למה שסיפר לי כ"ק אדמו"ר מזוועהיל שליט"א, לפני חתונתי קנו לי דירה על הנייר' (-בית שעומד להיבנות) מאת הר"ר שמעון דייטש ז"ל, ובינתיים - עד שתהא הדירה עומדת על

תילה הציע הנ"ל שיש לו איזה דירה'לע (דירה קטנה) בבית ישראל שניתן לגור שם, והלכתי עם אבי כ"ק אדמו"ר ה'אור אברהם' צוק"ל לראות את הדירה, תיכף בעמדנו במפתן הבית זכינו לקבלת פנים - הנה עכבר קופץ לקראתנו... וללמד על הכלל כולו יצא כיצד היה מראה ה'דירה', ממש כחורבה אחת מחורבות ירושלים... אך מאחר שידעתי את המצב הכספי כי ברע הוא על כן הסכמתי בדלית ברירה, כשיצאנו משם אמר לי אבי זצ"ל, שצריך להתקשר למחותן לומר לו שגם הכלה תלך לראות את הדירה, ופחדתי מהקבלת פנים שיהיה לה...

סיפרתי לזקני הרה"ק רבי מרדכי מזוועהיל זי"ע שר' שמעון דייטש העמיד לי דירה שבקושי ניתן לחיות שמה, ונענה לי בלשון קדשו, מיישע, מיישע, נישט געפרלאך (לא נורא) הלוואי ש... (וכאן נקב רבי מרדכי בשם פלוני, ולא נזכירו מפני כבודו) היה סובל כך אחרי החתונה, ואז כל החיים שלו אח"כ היו נראים אחרת... (ומן העניין לציין מה שהוסיף האדמו"ר שליט"א שזכה מיד לאחר נישואיו בברכת ה' בתאומים ובשלישיה, וכאשר עבר לדירת קבע שלו נכנס לשם אברך צעיר אחר לאחר נישואיו ואף לו נולד שלישיה...).

והדברים אמורים לכלל אברכים בראשית דרכם - וגם בהמשך כל חייהם, גם מי שלא באשערט לו 'עכברים' בבית, הרי יש לדאבון לב הרבה מיני קשיים, כל חד וחד בדיליה... אל תעצבו, אלא דעו נא, כי הכל שווה וכדאי לכם, כי עי"ז יערב לכם בהמשך החיים פי כמה וכמה.

(באר הפרשה בהר תשפ"ה)

עד אשר ימחק מעל גבה הפס האדום...

וְכָל מַעֲשֵׂר בְּכֹר וְצֶאֱן כֹּל אֲשֶׁר יַעֲבֹר תַּחַת הַשָּׁמַיִם הָעֲשִׂירִי יִהְיֶה קֶרֶשׁ לָדָר' (כו)

מה נאדר בקודש היה לשמוע מפה קדשו של הגאון רבי מרדכי שולזינגר זצ"ל איך שהיה עומד וחוזר על ההרגשה הנפלאה של הסבא קדישא רבנו אליהו לאפיאן זיע"א בימים הנוראים,

במאמר הפייטן: כבקרת רועה עדרו: עומד לו בעל העדר, וסופר ומונה את הבהמות, אחת שתיים שלוש... עד אשר מגיע לעשירי, "עשירי קודש", או אז סוקר עליה בסיקרא, ועושה לה פס אדום, [ובלשונו הטהור של ר' אליה זיע"א 'דער רויטער פאסיקל'...]

ובזה נגזר דינה לשחיטה ולהקרבה על גבי המזבח. ומה קורה בנתיים? עד אשר יבואו לביהמ"ק? בנתיים הולכת לה הבהמה לטייל ולשחק עם חברותיה, עליזה ושמחה, היא לגמרי לא חולמת איזה גזר דין שיש עליה!

אילו היה לבהמה קצת דעת, קצת שכל, מה היתה עושה, היתה עוזבת את כל המשחקים, את כל הטיולים, והולכת לנהר, ושם היתה טובלת במי הנהר, ורוחצת את עצמה חזק חזק, עד אשר ימחק מעל גבה הפס האדום... ותיכנס ותלך לחיים טובים.

עומד הס"ק רבנו אליהו זיע"א בשיחותיו הקדושות ואומר ומעורר, עבר ראש השנה, עבר גם יום הכפורים, ואין לאדם שום מושג מה באמת נגזר עליו בשמים, מי יודע אם לא שמו על מצחו "רויטער פאסיקל" - פס אדום... והוא המסכן חי לו בגן עדן של שוטים, הוא הולך לו בחול המועד סוכות מדי יום ביומו ל"שמחת בית השואבה", צוהל ושמח, ומבזבז את הזמן. אילו רק היה יודע, הרי היה עוזב את הכל הכל, והיה הולך ורוחץ את נפשו בים של תשובה, ים של תפלה, ים של דמעות, ולא מבזבז אף רגע מלהוסיף עוד ועוד מליצי יושר לנפשו, אולי היה זוכה והיה נקרע רוע גזר דינו...!!!

(מתוך החוברת 'דלתיך דפקנו').

היו בחורים שדחפו סביב העוגות ומגשי הכיבוד

והשינה ידו ומצא פרי נאִלְתוֹ (כה)

הגה"צ רבי יצחק קולדצקי שליט"א: ישנו ספר נפלא בשם 'מעלות המידות' שכתב החכם הקדמון רבי יחיאל הרופא זצ"ל, הוא מייחד פרק בספר למעלת הזריזות. וכך הוא כותב: "דעו בני, כי מעלת הזריזות היא מידה חשובה, לפי שמתחילת ברייתו של אדם לא נברא אלא להיות זריז במעשיו ודרכיו. כענין שנאמר 'ויהי האדם לנפש חיה' - מאי חיה זריזתא". המקור שלו מן הסתם הוא תרגום יונתן בן עוזיאל על הנאמר במילדות העבריות "כי חיות הגה" - זריזות. המיוחד באדם הוא הזריזות שלו. זו ה'נפש חיה' שבו. ואשר על כן, את הזריזות חובה לנצל למצוות.

שמעתי מיהודי מבוגר, רבי חיים דוב סילבר זצ"ל, שזכה ללמוד ב'תלמוד תורה' של קלם בימיו של איש המוסר הצדיק והקדוש רבי דניאל מובשוביץ זצ"ל, והוא היה מצטט בשמו משפט שהיה משגן ב'ועדים' שלו:

"צריך שכל מרוצת הדם [די בלוט צירקולאציע] תהיה רק לעשות רצון השם יתברך!".

כלומר, יש לאדם ללמוד מ'הדם' לקיום המצוות שלו. כמו שהדם רץ ומתרוץ בגופו ללא הרף, כך האדם צריך להיות אפוף כל העת בריצה של עסק המצוות.

סיפר רבי נתן מאיר וואכטפויגל זצ"ל, המשגיח דשיבת לייקווד, כי בשמחת נישואיו של רבי חיים שמואלביץ זצ"ל עם בתו של ראש הישיבה רבי אליעזר יהודה פינקל זצ"ל, היו בחורים שדחפו סביב העוגות ומגשי הכיבוד שהוגשו וחספו לעצמם, ורבי אליעזר יהודה הבחין בכך. מאוחר יותר הוא נשא דברים בשמחה והיו בטוחים שיטיף מוסר כאש לוהטת על חוסר הדרך-ארץ שראה, אולם הוא אמר את ההיפך הגמור: "זו עבודת האדם בעולם הזה לחטוף ולחטוף כמה שיותר!"...

(מתוך 'לעשות רצונך'-בא)

הבנתי שהוא רוצה לומר דבר מה, וצדקתי

הגה"צ רבי יעקב גלינסקי זצ"ל: בשעתו הייתה בני ברק ישוב קטן, והחזון איש' רצה להרחיב גבולות הקדושה. עבר להתגורר ברחוב עזרא - היום קוראים לו רחוב חזון איש, ואת רחוב עזרא העבירו מזרחה. אבל אז היה ביתו מחוץ לעיר, בין חורשות עצי אקליפטוס, ובלילות נשמעו שם יללות תנים וצבועים. פחד היה לעבור שם בחשיכה. ראש העיר, ר' יצחק גרשטנקורן, הציב עמוד תאורה, פנס רחוב, ליד ביתו.

יום אחד באתי, והחזון איש שאל: "נו, ר' יעקב, מה תאמר על העמוד חשמל שהציבו כאן?"
הבנתי שהוא רוצה לומר דבר מה, וצדקתי.

אמר: "ראה, אני יוצא מהבית, ורואה שיש לי צל ענק, מתמשך והולך למרחקים. ככל שאני מתקרב לעמוד החשמל, כך הולך הצל ומתקטן. כשאני מגיע אליו, עובר תחתיו, הצל נעלם. אני ממשיך והולך, והצל שב ונמתח לפני. ככל שאני מתרחק, הולך הצל ומתארך.

ולמדתי, שככל שאנו מתרחקים מהאור, אנו מרגישים וחשים יותר ויותר יש, וככל שאנו מתקרבים אל האור, אל חכמת התורה וחכמי התורה בדורות הראשונים, אנו נוכחים יותר ויותר בקטנותנו ובאפסותנו!

(מתוך והגדת מגילת אסתר)

וראה אותו יוצא מחנותו של מתחרהו ונושא סלים כבדים

אם פָּתַקְתִּי תִּלְכּוּ וְאֵת מִצְוֹתֵי תִּשְׁמְרוּ
וְעֲשִׂיתֶם אֹתָם (ב"י)
מפרש רש"י: שתהיו עמלים בתורה

בעל בית אחד היה רגיל לקנות תמיד בחנותו של חנווני פלוני. יום אחד הציץ החנווני בעד החלון וראה את קונוהו הותיק כשהוא יוצא מחנותו של מתחרהו והוא נושא סלים כבדים...

עדיין במקרה זה יכול בעל הבית להתנצל בפני החנווני ולומר כי קנה אצל המתחרה סחורה מסויימת שהוא אינו מחזיק בחנותו, אולם מה יענה ויאמר בעל הבית אם בחנותו של החנווני הרגיל עימו, ניתן להשיג את כל סוגי הסחורה ולא חסר בה דבר... איזה עילה יוכל לתת למעשהו זה?...

כן הוא גם הנמשל. אדם הלומד חכמה פלונית, יוכל ללמוד עוד חכמה נוספת כי מה שיש בזו אין בזו.

אולם מה יענה אדם הלומד תורה, כאשר ישאלוהו משום מה ביטל את זמנו בלימוד חכמה פלונית, והרי בתורה יש הכל, כמאמר חז"ל: "הפוך בה והפוך בה דכולא בה!"

(מתוך משלי המגיד מדובנא)

הצדיקים הצעירים

המדור שבו תזכו בעוה"ז והשכר הגדול שמור לעתיד לבוא

אבל פאן... זה היה ברור פשמי! ראיתי במו עיני שאברמי צדק, כי חיים פשוט עמד שם ושתק. הוא אפילו לא נסה להכחיש! אני מכיר את חיים, הוא בדרך כלל יודע לענות. אם הוא שתק, פנראה שלא היה לו מה לומר להגנתו."

חיים ויענקי מספרים על המלפדת של "האמת הברורה"

הוא אמת גמורה, אסור לספר זאת לאחרים כי זו רכילות ולשון הרע. ובכלל, חל אסור גמור 'להאמין' ללשון הרע. מי אמר שאברמי לא המציא דברים? אולי הוא טעה?"

אבל חיים שתק! וזה היה מול כל הילדים בהסעה

שלוימי לא ותר: "אבל חיים שתק! וזה היה מול כל הילדים בהסעה! אברמי אמר את זה בפרהסיא. אם מישוה אומר משהו כזה ליד כלם והשני שותק, זה סימן שזה נכון, אחרת, למה הוא שותק, לא?"

"להפך, השיב אלי בנחישות, 'העבדה שזה נאמר בפני רבים רק מחמירה את העון! מי שמספר לשון הרע או דברי גנאי בפני אנשים, ואפילו בפני אותו אדם עצמו, עובר על אסורים נוספים ועלול להגיע לעון החמור של הלבנת פנים. השתיקה של חיים? אולי היא נובעת ממדות טובות? אולי הוא בחר שלא להגדר למריבה? ה'ראיות' שלך לא הופכות את הספור למתק."

אלי הוציא את ספר "חפץ חיים" הקטן

אלי הביט בו בצינינות ואמר: "שלומי, בוא לא ננחש נחושים. בוא נבדק מה ההלכה אומרת על זה." אלי הוציא את ספר

היה זה יום רגיל בתלמוד התורה שלנו, והתלמידים המתנינו בתור להסעה שפבר צפצף בשער. שלוימי, תלמיד חרוץ ומצטיין, נגש לחברו אלי כשהוא ממשיך נסער.

"אלי, אתה לא מאמין מה ראיתי היום בהסעה בבקר!" פתח שלומי בהתלהבות. "ראיתי את אברמי צועק על חיים בגלל שהוא לקח לו עט בלי רשות. אברמי ממשיך גער בו: 'אתה תמיד לוקח בלי לבקש ולא מחזיר למקום!'. וחיים? הוא פשוט שתק. לא הוציא מלה מהפה!"

אלי עצר במקומו והביט בשלוימי בפנים רציניות. "שלוימי ידידי, אני פשוט בהלם. אתה לא רק מספר לשון הרע על אברמי וחיים, אלא נראה שאתה גם מאמין לכל מלה שנאמרה שם. מדבר באסורים חמורים ביותר!"

"אבל אלי" נסה שלוימי להצטדק, "אתה יודע שאני נזהר מאד בלשוני. אבל פאן... זה היה ברור פשמי! ראיתי במו עיני שאברמי צדק, כי חיים פשוט עמד שם ושתק. הוא אפילו לא נסה להכחיש! אני מכיר את חיים, הוא בדרך כלל יודע לענות. אם הוא שתק, פנראה שלא היה לו מה לומר להגנתו." אלי נאנח. "עכשו אני מבין כמה קל ליפול במלפדת הזו. שלוימי, הלכות שמירת הלשון הן ברורות: גם אם מה שנאמר

לבו". שניהם עלו להסעה, כשהם מקבלים על עצמם לנצור את לשונם ולדון כל אדם לכף זכות. ואם אתם גם רוצים להיות שתפים בהגדרה הגדולה שלנו, אז רוצו גם אתם וקחו את ספר חפץ חיים ותעינו בהלכות לשון הרע כלל ז, סעיף א' והשלימו את המלה החסרה. 'אסור קבלת לשון הרע הוא אפילו אם המספר מספר את הדברים ב..... לפני כמה אנשים'. התקשרו אלינו וענו לנו מה המילה החסרה כאן

"חפץ חיים" הקטן שתמיד נמצא אצלנו, ולאחר עיון וחפוש קצר מצאו הם בדיוק את הנושא הזה. אלי הצביע על השורות ואמר: "תראה מה כתוב כאן בכלל א': אין שום היתר להאמין בלשון הרע אפילו אם המספר ספר לו את הלשון הרע בפניו. כיון שלא שמענו שום הודעה על זה מפי הנדון, ... ואפילו אם מי שספרו עליו נוכח שם ושותק, אין לקחת מזה ראיה שהספור אמת. ואפילו הוא אדם שאין דרכו לשותק, והפעם שותק, אולי התגבר על טבעו והחליט לא לענות על ריב. או בגלל שראה שלא יעזר כמה שיקחיש, לא יאמינו לו. לכן אסור ליקח משתיקתו ראיה שהספור אמת."

"אתה מבין?" הסביר אלי, "אפילו שראית את חיים שותק, אסור לה להחליט בלב שחיים באמת אשם. אולי הוא שותק כי הוא רצה למחל? אולי הוא לא רצה לבייש את אברמי בחזרה? אסור לנו לקבוע עובדות לרעה על חבר, גם כשה נראה לנו 'מוכח'". שלומי סגר את הספר בהתרגשות. "אתה צודק, אלי. עכשיו זה לא סתם הרגשה - זה כתוב כאן שחור על גבי

פתרון גליון פרשת אחרי-קדושים:

המספר בשבחו של חברו בפני שונאיו - גם כן בכלל 'אבק לשון הרע' הוא, דזה גורם להם שיספרו בגנותו.

הזוכה במצלמה המדפסה:

א. אברג'ל, בני ברק

הזוכים מקבלים הודעה טלפונית

שימו לב: ניתן לענות תשובות עד יום שני בשעה 8 בערב

לתשומת לבכם: עקב רבוי הפניות ותשובות הקוראים.

כל משפחה נכנסת רק פעם אחת להגרלה. לכן, אם יש כמה בני משפחה המעוניינים להשיב, יש לעשות זאת בשיחה אחת בלבד.

ככה עונים תשובות וזוכים בפרסים

במה זוכים?

זוכים במצלמה דיגיטלית, שגם מצלמת וגם מדפסה על נייר מיוחד שיש בה

איך עונים?

1. מכינים בקצרה את התשובות לשאלה

2. מתקשרים למוקד 'על הצדיקים' 073-345-30-95

3. משאירים את שמכם, שם העיר ומס' הטלפון שלכם

4. עונים את התשובות בקול צלול ובהיר

עכשיו מתפללים שתזכו

נס שקנית את הדירה לפני עשרים וחמש שנה

הגה"ח רבי שמעון שפיצר שליט"א

וכי תאמרו מה נאכל בשנה
השביעית (כה)

עיקרי הבטחון מיוסדים
על הידיעה כי הכל מאת
ה', וכי הוא יתברך עושה
כל מה שמתרחש בעולם.
כל פעם שאדם נותן לנו
משהו או עושה לנו משהו,
הועיל לנו או הזיק לנו,

עלינו לדעת כי הדבר הגיע אלינו מאת הבורא, והאדם
העומד מולנו אינו אלא אמצעי ושליח בלבד. הקב"ה
השתמש בו כדי להעביר אלינו את מה שנגזר עלינו
לקבל, אך אין הדבר תלוי ברצונו של אותו פלוני כלל,
שכן הוא רק כלי ביד ההשגחה.

סיפרנו בעבר מעשה בבן שאמר לאביו: נס שקנית את
הדירה לפני עשרים וחמש שנה. אתה יודע כמה היית
צריך לשלם עליה כיום? נענה אביו, שהוא רגיל בלימוד
ספר "חובת הלבבות", והשיב בפשטות גמורה: אם הייתי
צריך לקנות אותה היום, הקב"ה היה ממציא לי את הממון
הנדרש לכך כיום. מה לי אם בחר השם לתת לי 'עצה'
לקנותה בזול לפני שנים, או שבחר לתת לי את הממון
הדרוש כדי לקנותה ביוקר כעת? הקב"ה חפץ שתהיה לי
דירה למגורים, והדרך שבה הדבר יוצא אל הפועל אינה
משנה את המהות.

כך ראוי לאדם לנהוג בכל מצבי חייו. עבודתו היא
להתיישב בדעתו ולהסיר את הלבושים מעל המאורעות.
תגמור איתם. אל לו לאדם להיות טרוד כל כך עם הלבושים
- באנשים, בנסיבות או במקרה - שהרי אם הוא עסוק
בלבוש, הוא נקשר אליו בנפשו; ואז הוא עלול לבטוח
בבני אדם או להתרגז עליהם, ובכך הוא מנתק את עצמו
מן הקב"ה, שהוא מקור השפע האמיתי.

(מתוך קונטרס הביני תז"מ שיעור כז ניסן תשפו)

סע למירון ותקים לתחיה את רבי שמעון בר יוחאי!

הגה"צ רבי ראובן קרלנשטיין זצ"ל

אם בְּחַקְתִּי תִּלְכוּ (כה)
שתהיו עמלים בתורה (רש"י)

השבוע חפשתי דבר מסוים
במדרש תנחומא... אמנם לא
מצאתי את מה שחפשתי, אבל
הכל משמים וראיתי שם מעשה
שכדאי לחזור עליו, למרות שהוא
ידוע ומוכר:

אדם אחד ראה שתי צפורים
רבות ביניהן, ובשלב כלשהו גברה

אחת הצפורים על חברתה והרגה אותה. לכאורה כאן היה
אמור המעשה להסתיים, אלא שההמשך היה מפתיע ביותר:
הצפור החיה נטלה עשב כלשהו, הניחה אותו על הצפור המתה,
והצפור קמה לתחיה.

עשב שיש לו כח להחיות מתים. א מוראדיג א מעשה!
היהודי נטל את העשב, טמן אותו בכיסו, ופנה ללכת. והנה
ראה אריה מת מוטל בצד הדרך.

"זו ההזדמנות לבדוק אם העשב אכן מחיה מתים", חשב
לעצמו, והניח את העשב על פני האריה.

האריה קם לתחיה, וכשהבחין שנקרתה לפניו סעודה משובחת,
טרף את אותו אדם ואכלו לתיאבון.

במעשה זה יש א געוואלדיג מוסר השכל: אותו אדם הוא הרי
טיפש שאין כמותו בעולם! יש לך ביד עשב שמחיה מתים?
סע למערת המכפלה ותקים לתחיה את אברהם יצחק ויעקב!
סע למירון ותקים לתחיה את רבי שמעון בר יוחאי! לך לאבא
ואמא שלך ותחיה אותם! יש לו ביד כזה כח נורא שאתו הוא
יכול להחיות מתים, ומה הוא עושה אתו? מחיה חיה טורפת
שאוכלת אותו! ממש שטות שבעולם!

מורי ורבותי! כל אחד יתבונן קצת בעצמו. האם אינו דומם
לאותו אדם? הקב"ה נתן לנו כח להחיות מתים, להחיות את
עצמנו. הרי אם אדם שמלמד את בן חברו תורה נחשב לו
הדבר כאילו עשאו, נמצא שאדם שמלמד את עצמו תורה,
הוא עושה את עצמו! ומה אנחנו עושים עם הכח האדיר הזה?
מבזבזים אותו!

(יחי ראובן - מועדים)